

ᐃᓄᐃᑦ ᑕᐱᓃᑦ ᑲᓄᑕᑦ
INUIT TAPIRIIT KANATAMI

Inuit Nunangani Ajurunniitittinasuarnirmut Upalungaijauti

June 2026

Inuit Tapiriit Kanatami Mitsaanut

Inuit Tapiriit Kanatami (ITK) kanatalimaami, niruaqtausimajunut inunnut kiggaqtuijiullutit katujjiqatigiingujuq piliriassangit aaqqittausimallutit Inuvialuit Aviktuqsimaniujunut Kuapurisankunnut, Nunavut Tunngavikkunnut, Makivikkunnut, amma Nunatsiavut Gavamak-kunginnut. Ukua tisamat Inuit angiqatigiigutinginnut katujjiqatigiit atiliuqsimajut atuni uvvaluunniit atausirmik ungataanulluunniit maannalisarnik angiqatigiigutininik kuin kiggatuqtin-ginnut. Taakkuatuangujut titiraqsimanilik 35-mi Inuit pijunnautinginni tigumiaqtiujut katuj-jiqatigiingulluti kanatami ammalu ilagijajut ilaliujjisimalutit inulimaanik.

Inuit pingasugijajut nunaqaqqaqsimajunik inunnit ilisarijausimajut titiraqsimanilik 35-mi kanataup maligarjuangani. Nunagijavut, inuit nunangat, 40-sanngujuq kanataup nunaqutingani, 72-pusanngulluni sijjanga, 32-pusanngulluni kanataup imanga, ammalu tariurjuangulluni. Inuqutivut qaujisaqattaqtut, atuqpattut amma aulattiqattaqtut taakkuna-nilimaattiaq.

Inuit Angiqatigiigutinginnut Katujjiqatigiit niruaqtiqaqpattut Katimajijunik ukuninga ITK amma Inuit Ukiuqtaqtumiuqatigiit Kanatami. ITK piliriqatigiattipattut ICC kanatami, piliriangit sanngassaivattut atausiuqatigiinnirmik inunnik nunarjualimaamik. Pauktutit Inuit Arnait Katujjiqatigiit Amma Kanatami Inuit Inuusuttunut Katimajingit ilagijaummijut ITK amma ICC Kanatami Katimajinginnut niruarunnautiqarnatik.

Tautugaq

Kanatami inungit piruqpalliajut atausiuqatigiinnikkut amma namminiqsunikkut.

Turaagaq

Inuit Tapiriit Kanatami kanatalimaamik nipigijajujut sapujjisimaninginnut amma sivumuqtittivanninginnut pijunnautinginni amma pijumanirijanginni Inuit Kanatami.

Ilulingit

ITK Angijuqqaangata Titiqqanga	2
Aulattijiniingaaqtuq Nainaaqsimajuq	3
Inuit Nunangat	5
Nalunaiqsijuti	6
Qanuiliurnirijavut Ajuqsanirmut	7
Tukisiusaminirijavut ajuqsarniup mitsaanut	7
Sivumuarutissaq	10
Inunnut tamainnut qanuiliurnirijavut	11
Pijjutiujut ajuqsarnimut Inuit Nunangani	12
Qallunaanut Atuqtauvalauqtuq amma Inuusirmi Surattiriniq	12
Apuqtarutaujut Ilinnianirmut amma Iqqanaijarnimut	12
Akitujummarialuit Akiujut Inuunasuarnirmut	13
Makimajjutiqattianginni amma Pijjqtirautiqattianginni	14
Ajuqsarniq Inuit Nunangani: Niurrutiqarnimut Uuttuutiit	17
Pigiaqtitausimajariiqtuq Piliriangujut Ajuqsaniup Mitsaanut Inuit Nunangani	19
Inunnut-Aulataujut Pigiaqtitausimajut	19
Kanatami ammalu Ukiuqtauqtumi Aviktuqsimaniujunik Pigiaqtitausimajut	20
Gavamatuqakut Pigiaqtisimajangit	20
Aulajjaigiarutiit Ajuruniiittinasuannirmut	22
Aulajjaigiaruti 1: Kiinaujaliurasuannirmut ilauqatauniq	23
Aulajjaigiaruti 2: Inuunasuarnirmut Akingit amma Kiinaujjasaaqattiarniq	25
Aulajjaigiaruti 3: Inulirijikkut amma Nunalinni Makimajjutiit	26
Qaujinasuarniq Upalungaijautiup Pivallianirijangani	27
Pijariirutinga	28
Uigu A: Inuusirmut Qanuijjutauvattut Inuit Qanuingittiarusinginnut	29
Uigu B: Piliriarijaujuq Inuusirmut Qanuijjutauvattut Inuit Qanuingittiarusinginnut ...	36
Uigu C: Aviktuqsimaniujunut Nalunaiqtausimajut	37
Uigu D: Inuit Nunangani Ajuruniiittinasuarnirmut	
Upalungaijautimut Pivallianirijanga	45

ITK Angjuqqaangata Titiqqanga

Ajuqsarniq saalautittisimamma akunimmarialuk Inuit nunanginni—aaqqissuilluni qautamaat inuusittini, nuqqangatittilluni pivissatinni, ammalu suraisimalluni timittinni amma qanuingittianitinni. Una pijjuti-qangittuq sannginirijaujunik uvvaluunniit makimattiarunnautinginni inuqutitta, kisianili pijjutiqaqtuq aaqqiomasimajunut kinguvaariit atuqtaukammaqattaqsimaninginni ajiungititaunirmut tunngavi-qaqtuq kanataup silataaniinngaqsimajunut, ilautitaunginninginnut isumaliurutaujunik, amma kiinau-jaqaqtitaungiluarninginnut aviktuqsimanijut nunaliquktivut.

Inuit Nunangani Ajurrunniittinasuarnirmut upalungajauti saqqiisimajuq tukisijassautiaqtumik, Inunnut—aulataulluni aullajjaigaiqujijjitu tunngaviqaqtuq tautugattinni namminiqsurunnannirmut, ajiigiittinirmik, amma iliqqusikkut sannginiqarnirmik.

Una Upalungajauti aaqqittalauqtuq piliriqatigiinnikkut Inuit aviktuqsimanijunik nunalinniingaaqsi-majulimaanik Inuit Nunangani. Aaqqissuivalliallutit katujjinikkut pinasuarnirijattinni nalunaqsijjutauniaq-tunik ajuqsarutaullarippattunut nunattinni—atuqtaullarittut ajiungimmata akituluaqtummariuninginnut taimaak namituinnaq Kanatamittut ippinniagijangitangitigut. Apuqtarutiit saangajavut—inugialuaqtut angirrait, niqiqattianginni, atuinnaqangiluarniq pijiqtirautinik, amma nungupallianingit uqausiit amma iliqquusit—attuaqatigiittut. Aaqqigutigijumajavut piliriaqaqtut attuanirijaujunik pijjutiqaqtuq ajuqsa-liqtittivattunik nunaligijattinni.

Una pannautituinnaungimmat kiinaujasaanit quvvariaqtittinirmut uvvaluunniit akikilligiatittinirmik akiujunik. Tunngavigijaujuq ikajuqtauqullugit Inuit iluunnangit, tunngaviqaqtuni Inuit qaujimajatuq-anginni, pimmarigijanginni, amma sivuliqtuninginni. Pijjutiqaqtuq saqqiinarluni qanuinnirijaujunik inunnut pivaalliqullugit—sunatuinnaungittunut kisiani inuusingitigut ammalu ippinniajutingitigut. Utiqtittinasuttuq aulattijunnamirmik sivunissatinni amma nunalittinni. Inuit nukappiat piruqullugit attanangittumi angirramik niqiqattiaqullugit, sanngijumik iliqqusiqattiaqullugit, amma pivissaqaqtiarlutit kajusittiarutissanut.

Una Upalungajauti nalunaqsijjuq pingasunik aullajjaigiatissanik ukuniga: kiinaujaliurutissait quvvariaq-taulutit iluqatigiinnikkut, mikillivaallitinasullugit akituningit inuunasuannirmut kiinaujassaqaqtiallutilu, ammalu sanngatigiarlugit inulirijikkut amma nunalinni makimajjutiit. Ukua atuagat aaqqissimaningit isumagijautuinnangittut. Aqqutigijauullarinniaqtut inuqutivut pivaallirniarmata amma inuusiqattiarnarmata.

Asijjisitiginasuaqtavut akuniujummariuniaqtuq, angiqatigiittiaqsimalutit piliriqatigiittulimaat: Inuit katujjiqatigiit, gavamait, kiinaujaqaqtittijit, iqqanaijaqtittijit, amma piliriviit. Aaqqigiqatjauariaqarni-aqtut aaqqittausimaningit sanajausimaningillu piliriat aulautauqullugit inunnut inuqutinginnut. Ajurrunniittinasuarniq inunnik pijariaqaqtuq surraaluangittumik, asijjitarunnarlutit kiinaujaqaqtitauniujut amma katujjalutit piliriarijaujarialit piiqtauniarmata pitaqanginnusimajut akunimmarialuk.

Una upalungajauti aqqutigijaujuq, kisiani qaiqujijjutiummijjuq—kaiqujijjuq kiinaujaqaqtittiqujilluni taututtatinni amma aaqqissuiqatigiilluta sivunissatinni inulimaattiat qimattauqunagit. Piliriqatigiinnikkut, aniguqtittijunnaqtugut apuqtarutaujunik ajuqsaliqtittijutaujunik, ammalu sanajunnaqtugut Inuit attanangittumiilluti, upigusuttiarlutit amma pijjutiqaqtiarlutit sivuniksami.

Kanatamiutalimaattiat uqalimaquvavka uuminga tunngaviqattiaqtumik Upalungajautimik. Nutaaruriaq-simaliqtillugu pijumaniujuq ukiuqtaqtumi attanajjaiqsimanirmuq, namminiqarniq, amma sapujjausimaninga, pivissaqaqtummariujugut piliriarijauningita ajiigiinginnijut amma ajuqsarutauvattut Inuit Nunangani ammalu katujjiluta pivaalliririjattini ikajuutigijauoniaqtunut Inunnut amma Kanatamiutalimaanut.

Nakummek,

Natan Obed
Angjuqqaq, Inuit Tapiriit Kanatami

Aulattijiniinngaaqtuq Nainaaqsimajuq

Inuit Nunangani Ajuruniiittinasuarnirmut Upalungaijauti pitittijuq sanngijumi, Inunnut–aulataujumik tunngavissaq nuqqatittinasuaqtuq ajuqsanirmik amma sanajuq ajjigiittinasunnirmik Inuit nunanganilimaattiaq. Inuit saangajaqarmata pimmarialunni ammalu inuusirmut kiinaujaliurasuanirmut ajjigiingittiniujunik saniani asinginnut kanatamiutait, piqasiutillugit niqiqattianginniq, inugialuaqtut angirrait, makimajjituinnarnit pitaqattianginniq, attiniqsami ilinniatittijutiqarniq, amma iqqanaijaas-aqattianginniq, amma inuusiqakutaanginniqsaujunnaqtutik. Ukua ajjigiinginnijut tunngaviqaqtut kanataup silataaniinngaaqsimajunut, aaqqiumajunut ilautitaunginninginnut, ammalu arraagugasaalunnut kiinaujaqaqtitauttiaqsimanginninginnut. Asijjipalliajummarialuuninganut inuusit amma kinguvaariit kiinaujaqaluangninginnut, amisut Inuit suli sanngijumik kiinaujaliurutissaqangittut inuujjutissatiavannut akitujualuuninginnut inuunasuarniq Inuit nunangani. Taimaimmat, Inuit anginiqpaamik ajuqsarniqaqtut kanatami. 2023–mi, 41–pusant ilagiit Inuit Nunangani kiinaujassaqaqaluaqtut ajuqsagtunut ataaniittumik killingani takunnanguarlugu 11–pusan kanatamiutalimaat katittugit.

Ajuqsarniq Inuit Nunangani pijariatumariujuq, kasumaqatigiinnikkut atuqtauvattut aaqqittausimamata piusirijauvaluaqtunut amma aaqqsuqtausimaninginnut pijjutaujut ammalu piujunniipalliatuinnaqtutillu kanatalimaamik akituluaqtaummariulirninganut. Tautugaqaqtuq inuusirmut qanuujjutauvattunik Inuit qanuingittiarusinginnut piusivaalliqtitaujariaqammarimmata Inuit qanuingittiaqullugit amma mikillivaalliqullugit ajuqsarniujut. Atuutiqaqtatumi ajuruniiittinasuarniq Inunnut–aulataujariaqaqtuq, iliqqusimuungaluni, piliriqatigiinnikkut, amma ikajuqsuqtauluni aaqqissimattiatukkut akuniujukkut kiinaujaqaqtittiniq. Inunnut, ajuqsanginniq tukiqaqtuq pijarialituinnarmik pippata, aaqqissuijunnarniaqtugut uvagut nammini q sivunissangani, ammalu iliqqusivut nunaqutivullu piliriarjaulutit kajusittinirmut immikkut ilagijaunirmik, isumakkut qanuingittianimutk, amma sapiliqtailinirmut.

Una Upalungaijauti pitittijuq ajuruniiittinasuarnirmik tunngavilimmik inunnut–nalunaiqsimajunik inunnut tamainnut qanuiliurniujumik isumagijaqaqtuq sivuliqtunirmik amma pijunnanirmik, ilagiinirmik amma nunaliit, iliqqusirmi, qanuingittiarinirmik, amma inuusirijaujut sanajaulutit atuagarnut, pijiqtirautinut, pilirianut, amma pijiqtirautinut piliriaqaqpattunik Inuit pijarialinginni.

Ukua turaagarjavut sanajauningit amma katujjauluni una Upalungaijauti:

1. Qaujimatittinasuarluta Inuit tamainnut qanuiliurniujunik arunniittinasuarnirmut Inuit nunangani
2. Ukimuagiaqtittiluni amma ikajuqtuiluni Inuit namminiqsurunnaringinni
3. Sanngatigiarlugu pijunnarnirijaujut Inunnut–aulataulutit qanuiliurniujut
4. Kajusittitiluni piliriqatigiinnijunik piliriqatigiinnikkut attuinirijauniaqtunik

Una Upalungaijauti piruqtittijuq arraagugasanut katijjutausimajunik amma piliriqatigiijutausimajunik Inuit Nunangani amma ilagiatittilluni inunnut–aulataujunik pigiaqtitausimajariiqatunik. Sanajausimajuq tauqsiinirlutit aaqqissuiqatigiinnirmik aulajjaigiarutissanik, tukisinaqtunik atuagarnik amma pilirianik pivalliatittinirmik, amma ikajuqtaulutit akuniujukkut–kiinaujaqtittigutaujut takussautittijut Inuit namminisunikkut

Sivulliqpaquqjanginni. Piliriqatigiijujuq–piluaqtumik Gavamatuqakkunni, kanatami aviktuqsimanijunik amma nunavut gavamanginni, amma namminirijaujunik —piliriqatigarniarlutit inunnik pijjaqtuqullugit aaqqittausimanikkut apuqtarutaujut amma sanaqatigiillutit aaqqigutissanik takussautittijunik Inuit sanginninginni amma pijumajanginni.

Tautugavut

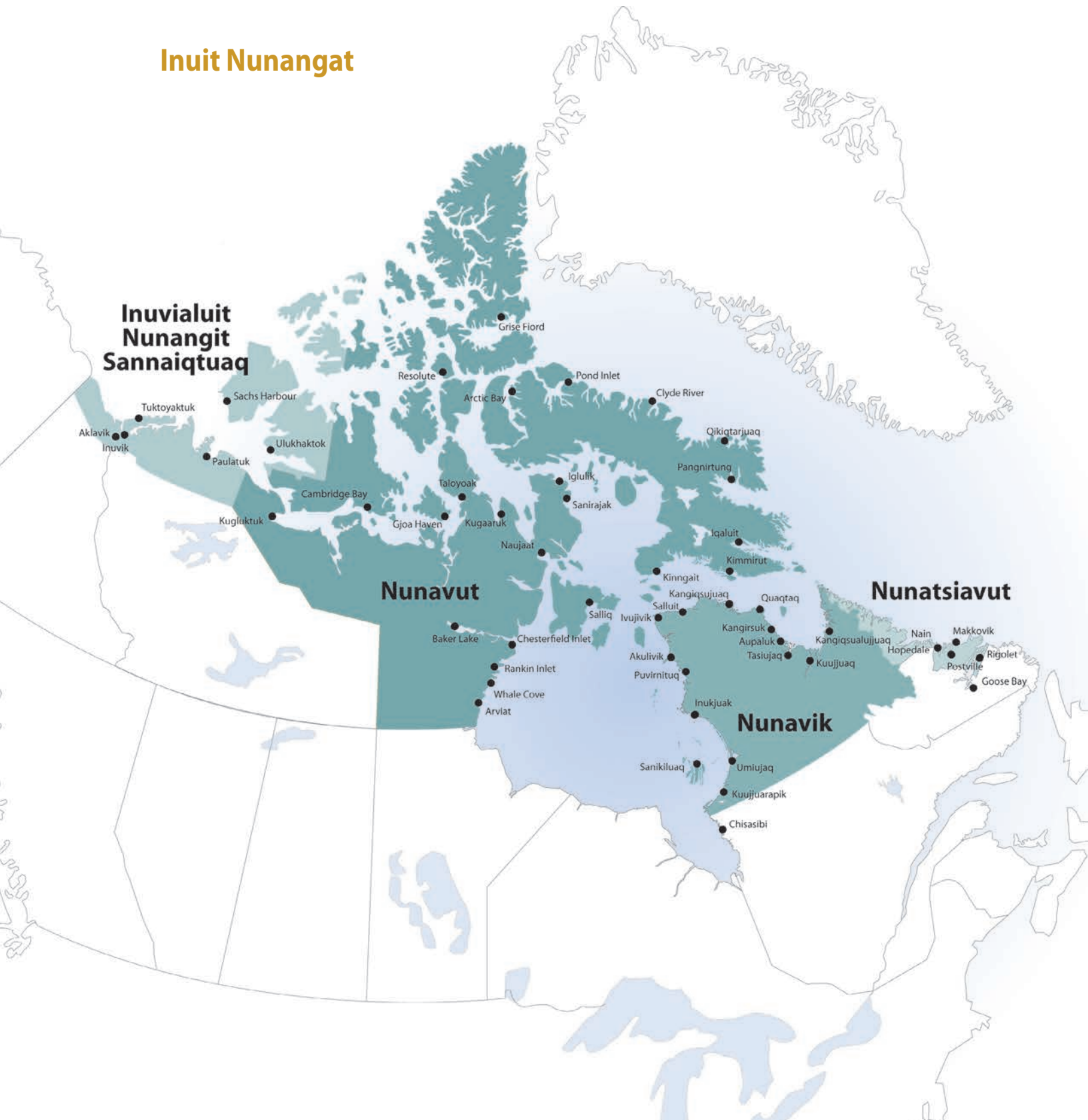
Nunguqtiriniq ajuqsagtunik amma tautulluta Inuit iliqqusinginni amma qanuingittiaqujinirmik, Inuit sannginitaaqtitaavut amma inuusiqattialirlutillu.

Tavvuuna upalungaijautikkut nalunaiqsijugut pingasunik pimmarialunni amma kasuumaqatigiittunik aulajjaigarutissanit mikillivaalliqlugit ajuqsarniujut Inuit Nunangani amma sanaluta tunngavissanik akuniujukkut makimainnarutissanit, namminiqsurunarnirmutka, amma pivaallirutissanik:

- **Kiinaujaliurasuarnirmut Ilaugatauniq:** Sanaluni kajusiinnarunnaqtumik kiinaujatigut tunngavilimmi kinguvaassatinnut.
- **Akituninga Inuunasuarnirmut amma Kiinaujjassaaqattiarniq:** Isulittillugu kiinaujjassaaqattianginniujut amma akituninga inuunasuarnirmut Inuit Nunangani amma Kanatalimaamik.
- **Inulirijikkut ammalu Nunalinni Makimajjutiit:** Ikajuqturlugit namminiqsurunarningit Inuit nunangit aturlutit inunnut turaangajunik inulirinirmik amma nunalinni makimajjutinik.

Nutaaruriaqsimaliqtillugu pijumaniujuq ukiuqtaqtumi pivalliatittiniq, Kanata kiinaujaqaqtittijariaqaqtuq Inuit nunalinginni amma Inuit Nunangat ilagijauliqtitaulirluni kanatalimaamut. Katituluta, pilirijunnaqtugut ajurunnittinasunnirmik inuqtittinni aullajjainasullutalu katujjinikkut.

Inuit Nunangat

Nalunaiqsijjuti

Inuit Nunangani ajuranniitittinasuarnirmut upalungaijauti ilagiatqittijug amma aaqqissuijuq Inunnut–aulataujumik ajuranniitittinasuarnirmut pigiatqitausimajunik Inuit aviktuqsimaniujunik amma sanajausimajuq tauqsijjutigijauniarluni piliriqatigiinnikkut aulajjaigaruti, atuqtaulutit atuagait amma pilirianut pivalliatittiniujut, amma ikajuqturlugit akuniujukkut kiinaujaliurutaujunnasuttut takussautitillutit Inuit aaqqisuqsimajanginni sivulliqpauqujaujut. Tiliuqpavut gavamatuqakkut, aviktuqsimaniujut amma nunavut gavamangit, amma namminirijaujut piliriqatigiullugit ammalu ikajuqullugit uvagu tautugangani ajuranniitittinasuarnirmik. Nalunaiqsisimajugut pingasunik aulajjaigarutissanit qanuippallianinga pijaujariqallarittuullutit mikillivaalliqullugit ajuqsarniujut:

- **Kiinaujaliurasuarnirmut Ilaunig**
- **Akituninga Inuunasuarnig amma Kiinaujjassaaqattitini**
- **Inulirijikkut amma Nunalinni Makimajjutiit**

Una Upalungaijauti pitaqattitijug inunnut–turaangajumik qanuiliurniujunik tukisijauqullugit amma kamagijauqullugit ajuqsarniujut inunnut tamainnuungalluni amma ilaqaqtuni pilirijjutaullarinniaqtunik pijaujariaqaqtunut atuutiqaqtukkut ajuranniitittinasuarnig. Tunisijugut taututtatinni amma turaagaratinni sivumuaqpallialluta, nalunaijarlugit pijjutaugut ilagilijjauvattut angijummarialukkut ajuqsarniujunik Inuit Nunangani, saqqitillugit aulajjaigarutiit atuutiqaqtukkut asijjirutauniqaqtut, amma nalunairlugit qanuiliurniujut qaujjaunasunninginni pivallianijut.

Inuit Nunangani nunaliit quttiniqsamik assururutiqaqpattut ajuqsarnimik saniani asingita aviktuqsimaniujut kanatami pijjutiqaqtutik amisunik ilagilijjissimajunik amma katippalliajunut pijjutaugut. Amisut inuqutivut aturmata kinguvaariinut quaqsarutausimajunik aaqqitausimajunik kanataup silataaniingaaqsimajunut qanuiliurutausimajut attuivammata inummik, ilagiinik, amma nunalinni aanniangujunik amma qanuingittiarinirijanginni. Amisut Inuit ilagijauqattangimmata tunngavigijaujunik amma ikajuq-taijjutissanik pijaujariaqaqtunik kajusittiarunnarnirmut isumakkut. Pijjirtirarvigaqtangittummarialuullutillu amma makimajjutiqaqtatit Inuit nunalingit, amisut pijariaqaqtut makimajjutiitinnarnik, suurlu imittivammim imirassanik amma atuinnautiqaqtunik aanniaqtulirijinik. Ilagiarlugu, akituninga inuunasuarnirmut Inuit Nunangani quttiniqsaujuq 1.5–raaqtigtuni saniani qallunaat nunanginni Kanatami, assuruqtittijummariulluni amisuni inunni ilagiinik. Angunasunnikkut kiinaujaliurarutivattavut niqiqattiarumalluta assururutaummijug silaup asijjipallianinganut, attanaqtumiititititituni, ingirrajjutiit, atuinnaqarniq niqimut, amma iliqqusirijaujut attanaqtumiitititititit.

Nunaqaraluaqtuni ajunnginiqpauqataujumik nunalirjuunik nunarjuarmi, atuqpattugut ajjiungittummarimmi saniani asitta Kanatamiutait, piqasiutilugit angirranik inugialuarniq, niqiqattianginniq, amma apuqtarutaujut ilinniarutittiavannut amma iqqanaijaassattivanut. Ajjiginginninga nunaqaqqaqsimgittunut kanatamiutanut, Inuit nunaqaqtut Inuit Nunangani angirraqarniusajut inugialuaqtunik angirrami (47–pusant uvannat 9–pusanmi).¹ Qiturngavut atutuinnariaqaqtut niqiqattianginnirmik niqiqangitiammarinirmut saniani nunaqaqqaqsimgittut nukappiat (68–pusant uvannat 17–pusant).² Inuit Nunangani, inummut atausirmut kiinaujassaat avvaluami mikiniqsaujut taikkunnanga nunaqaqqaqsimgittuni. Ukua ajjigiinginnijut maannallarik amma kajuusinnarunnatukkut aullajjattaujariaqaqtut.

1 "Census Profile, 2021 Census of Population," Statistics Canada, 2021.

2 "Indigenous Peoples Survey (IPS)," Statistics Canada, 2022, <https://www23.statcan.gc.ca/imdb/p2SV.pl?Function=getSurvey&SDDS=3250>.

Qanuiliurnirijavut ajuqsanirmut

Tukisiumanirijavut Ajuqsarniup Mitsaanut

Tukisiumajauluaqtuq nainaaqsimalugu kiinaujamik assuruutiqarniugianga.³ ajuqsarniq attuaniqaqtuq, attuaqatigiinnujuq, amma avittaujunnaranilu inunnut qanuujjutauvattunut qanuingittiarusinginnut inuuqatittinnut.

Inuusiqarniq ajuqsangilluni tukiqaqtuq

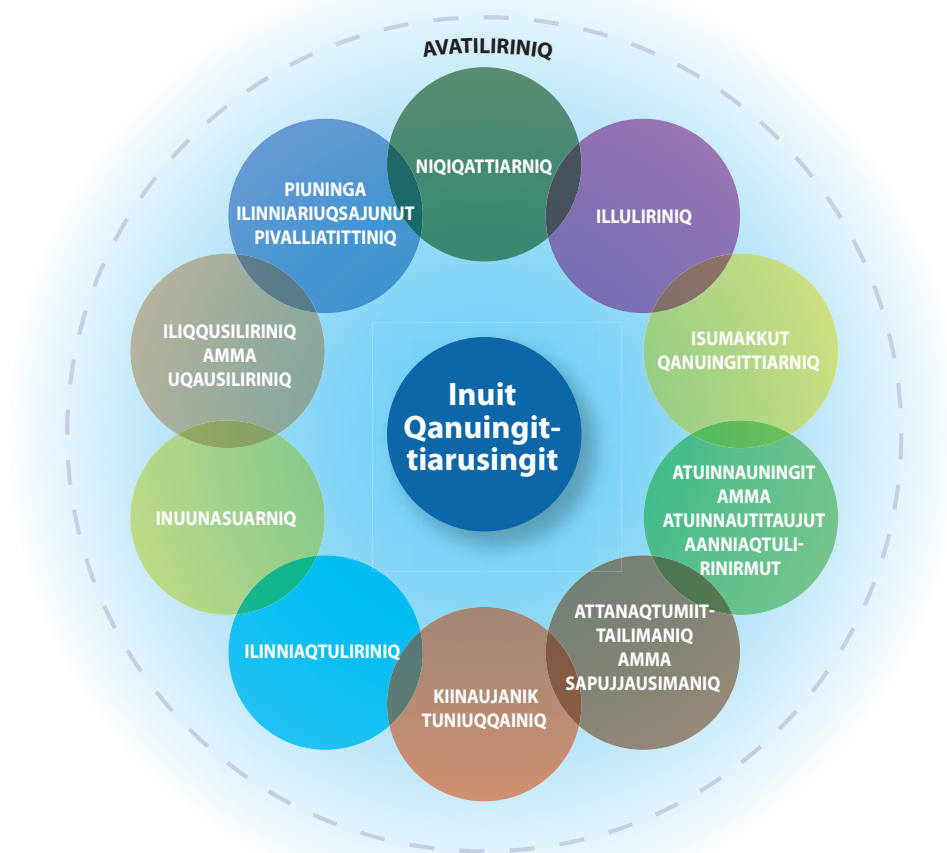
- **Piqattiaqtugut pijarialittinni qanuingittiarnarluta, qanuingilluta, amma attanangittumiilluta.** Atuinnaqarniq pijariujariaqatuinnaqtunik–niqinik, illunik, kiinaujassaanik, amma pijiqtirarvinik–tunnngavigijaujuq qanuingittianirmut. Inuit ilagiit ikajuqsuqtaullarippata ikajuqtuijuttissanit amma pivissanik pijaujariaqatunik inuusiqattianirmut amma kiinaujaqattianirmut pimmarialuujuq ajuranniittinirmik.
- **Kasumaqatigiliqtugut iliqqusittinnut amma nunattinnut.** Iliqqusiq amma nunaliit kinaunituinnaringinattigu kisiani sapummijjutigijavut kinaunittinnut, isumakkut qanuingittianirmut, sapiliqtailinimullu. Sanngatittiniq iliqqusiqainnanirmik amma nunaqatigiinnirmik pimmarialuujuq mamisarnirmut attuqtausimanikunut kinguvaariinut quaqsarutausimajunik amma aqquutilunirmik ajuqsarunniinirmut.
- **Nammini niruaqpalliajugut amma aaqqissuivalliajugut sivunissatinni.** Inuit nammini aulajunnariaqaqtut, pilirijutiqariaqaqtut, amma ikajuutiqariaqaqtut namminiq-surniarlutit amma aaqqisurlugit iinusivut malillutit pimmarugiattinni.

2014–mi, ITK nalunaqsilauqtut 11–nik inuusirmut qanuujjutauvattunik Inuit qanuingittiarutinginnut at-tuivattuq Inuit Qanuingittiarutinginni saqqiqtausimajut (Titiraujaqsimajuq 1).⁴ The inuusirmut qanuujjutauvattut Inuit qanuingittiarusinginnut (Uigu A) pitittijuq nalunaijijajutissanit amma ajuranniittinasuarnirmut Inuit nunalinginni. Inunnut qanuujjutausuut qanuingittiarusinginnut ukuangujut, taimainnganu, aqquutiujut inuusirmut amma kiinaujaliurasuarnirmut ajjigiinginnujuq ilagillugu ajuqsarniq.

3 Nunarjuarmi Katujjiqatigiit Katimajiralaangit Kiinaujaliurasuarnirmut, Inuusilirinirmut amma Iliqqusirmut Pijunnautinut Nalunaikkutaq Ajuqsanirmut (2001), "Inuup qanuinninga nalunaqtausimajuq kajusiinnanikkut uvvaluunniit amigaqsiluarninginnut ikajuutinut, pijunnanirmut, niruarussanut, attanajjaiqsimanirmut amma sannginirmut pijaujariaqaqtut naammattukkut inuusirijaujunik amma asingit iliqqusit, kiinaujaliurasuarniq, gavamalirinirmut ammalu inuusirmut pijunnautit;" Kanatami Sivulliqpaaq Ajuranniittinasuarnirmut Upalungajjauti Nalunaikkutaq Ajuqsanirmut (2018) "Qanuinnirijaujut inummumut amigasuqtumut ikajuutinut, tukiqaqtuq, niruarunnarniq amma sannginiqarniq pijaujariaqaqtut amma inuujuutituinnaujariaqaqtut ammalu ilalutijunnarluni amma ilaujunnarluni inuuqatinginnut."

4 Inuusirmut Qanuujjutauvatkut Inuit Qanuingittiarutinginnut Kanatami (ITK, 2014).

Titiraujaqsimajuq 1: Inunnut Qanuujjutauvattut Inuit Qanuingittiarusinginnut

Ajurnniitittinasuarniq nunalitinni gavamatuqakkunnut aulatausimaqattarmata, suraqtissimalluni, amma naittukkut aaqqittaasimainnaqtuni. Ukua qanuiliurutaujut piliriaqaqsimgittut pijjutigijaularittunik ajuqsanirmut uvvaluunniit attuaniqaqtunik Inuit sivulliqpauqujanginni. Inunnut aulautaujariaqaqtut, atangiilutit, amma kajusiinnarunnarluti upalungaijautiit tukimuanniqaqsauqullugit nunalinnut atuqtauvattunik. Ukua asijjirniujut attuaniqaqtut katujjinnikkut tautugarijaujunik atuutiqattianiarmata amma iliqqusikkuunganiarmata ajurnniitittinasuarniujut.

Akunialuk tussiraqsimaliratta qanuiliurutissanik ajurnniitittinasuarnirmut sivulliqpaujjiniaqtunik Inuit qaujimanirijanginni amma namminiqsunikkut asijjiilutit iliqqsituqarmi tunngavilimmik. Una upalungaijauti attuaniqaqtuq taakkuninga asijjirniujunik, tauqsiijjutauluni inuqutittinnut amma malillutit anginiqsanik atuagarnik angirutausimajunik ikajuqtuijjutauniarlutit Inunnut–aulataujunik aaqqigutissanik (Titiraujaqsimajuq 2).

Titiraujaqsimajuq 2: Asijjirutaujariaqallarittut Atuutiqattiarniarmata Qanuiliurutaujut Ajuqsarutaujut Inuit Nunangani

Sivumuarutissaq

Una Upalungaijauti tunngavijaqtuq pimmarigijattinni, aaqqittausimallutit inuusittinni atuqsimajattinnut, amma katujjaulluni tautugarijaujut. Tunngavigijaujuq piliriarijauninganut ajuqsarniq kajusiinnarunnarunnatukkut, attuinikkut, amma Inunnut–aulatauluni.

Tautugavut

Nunguqtitaluni ajuqsarniq amma tautulluta Inuit iliqqusinginni amma qanuingittiarninginni, Inuit sannginiqtaaqtitavut amma inuusitaaqtavut.

Atuliqittijunnangittugut uuminga Upalungaijautimik inutuuluta; piliriqatiqarniq amma piliriqatigiinni pimmarialuujut aniguiniarnimik tautugarijattinni. Katujjiqatiqarumajugut atuliqitauningani una upalungaijauti.

Turaagavut

- **Ujjirusuliqtitilluta Inuit tamainnut qanuiliurniumik mikillivaallititauqullugit ajuqsarniujuq Inuit Nunangani** tusaqtittiluta aqqisutauninginni atuagait, piliriat, amma qanuiliurutissait, atuutiqattiaqtalutit amma kiujjutiqarniarlutit pijaujariaqallarittunik inunnut.
- **Tukimuagiaqtittiluni amma ikajuqtuiluni Inuit** namminiqsurunnarninginni katiqatiqainnarlutit inunni sivuliqtinik amma nunalinni ajurunniittittinasuarnimut pigiaqtitausimajuup mitsaanut.
- **Sanngatiagiargit pijunnarnirijaujut Inunnut–aulataujut** qanuilirutaujut pitaqaqtitauttiallutit, Inuit katujjiqatigiit atuutiqattiaqtumi atuliqitaujunut amma sivukkaqtalutit ajurunniittittinasuarniumut pigiaqtitausimajumut.
- **Katujjiqatigiititalutit piliriqatigiittut** Inuit aviktuqsimaniujunik amma gavamalimaattiat ammalu asingit piliriqatigijaujut ujjirusulittillugit attuaniqaqtunik assuruutaujunik aqqigiarutautuinnarialiillu, pilutit aqqissimattiaqtunik amma akuniujukkut kiinaujaqaqtitaunikkut aqqissuilutillu atuagarnik, pilirianik, amma pijiqtirautinik.

Inunnut Tamainnut Qanuiliurnirijavut

Tunnngavigijanga uuma Upalungaijautiup unaujuq inunnut tamainnut qanuiliurnirijavut–inunnut atuqtauluni tunnngaviujuq ilisaqsisimajuq ataqatigiinnirmik qanulimaaq inuusirijaujumut; iliqqusiq, ilagiit amma nunaliit, qanuingittiarniujut amma qanuingittiarutauvattut, sivuliqtiuniq amma pijunnarniq, ammalu inuusirijaujut (Titiraujaqsimajuq 3). Una qanuiliurniujut tunnngaviqaqtuq ataqatingiinniujuunik timikkut, tarnikkut, amma inuuqatigiinnikkut qanuingittianirmi. Inunnut tamainnut qanuiliurnirijavut attuanuqaqtuq inunnut qanuujutauvattunik Inuit qanuingittiarusinginnut ammalu piqaqtittilluni iliqqusirmuungajukkut tunnngaviqaqtittinirmik aqqisuqtauniarninginnut atuagat, piliriat, amma pijiqtirautit kiujjutiqaqtuq Inuit pijarialinginni amma pijumajanginni.

Titiraujaqsimajuq 3: Inuit Tamainnut Qanuiliurnirijavut

Pijjutiujut Assuruutauvattunut Ajuqsanirmut Inuit Nunangani

Ajuqsaluaqattainarniq Inuit Nunangani pijjutiaqtuq apuqtarutininik amma assuruutinik killiqaqtittivat-tunik pivissaujunik, assuruqtittilluni qatanngutiginiik, amma inuusiqattiaqtianginnirmik. Ukua apuq-tarutaujut tunngaviqaqtut kanataup silataaniingaaqsimajunut qanuilirutausimajunik, aaqqissimaniu-junut ajjiigiinginnijunut, amma arraagugasaalunnut kiinaujaqaqtitaungilluanirmut aviktuqsimaniujunik, tamakkua atuqtauinnaqattaqsimangittut kisanili ilijausimallarittut maannaujuq aaqqissimaniujunik aulattijjutaullutit illulirinirmut, niqinut, ilinnianirmut, amma kiinaujaliurasuarnirmut ilauqataunirmik. Akuniuliqtuq piunngittukkut attuaniqaqtut ajuqsarniujunik aanniaqtailittinirmut, illulirinirmut, niqi-qattianirmut, ilinniaqtulirinirmut ammalu qanuigingtinnirmut sanngiliqpaallirutaunnaqpuq, ilaannikkut katippalliatuinnaqtutit kinguvaassattinnut, pigkanaqsivalliatuinnaqtuni nuqqaqtittinasuarnirmut assuruutiqaqtunik. Tukisiumajauningit ukua assuruutauvattut pimmarijujut aaqquisuqtauninginnut qanuqtuurutissait tunngaviqaqtut Inuit qaujimajatuqanginni, sivulliqpauqujanginni amma sannginiri-janginni.

Qallunaanut Atuqtauvallauqtut amma Inuusirmi Surattiriniq

Angjiummarialuujuq ajuqsarniq atuqtauvattut inunnut kanatami ullumi attuaniqaqtuq kallunaanut atuqtauvallauqtunik inunnut amma taissumanituqarlu quaqaanaqtukkuuqtitauvallauqtunut. Arraa-gugasaalunut, Inuit nunangit namminiq makimajunnalauqtut Inuit Nunanganilimaattiaq namminiq kajusiinnarunnaqtutit angunasunnikkut, katujjinikkut, amma attuaqarnikkut nunamik amma avatimik. Qallunaanut atuagat, kisanili, nuuttitillauqtut sukajumik kiinaujaliurasuarniq akaungiliurutaummar-iulluni. Ukua asijjirutausimajut sukkailaungittut uvvaluunniit nunalinnut aulataunatit. Ajaurigajulauqtut, nuuttirillutit asianut nunalinnut amma kinguvvillutit Inuit aulattijjutinginni amma qaujimajutinginni qallunaanit pilirijjutinginni amma pimmarigijanginnut. Tamanna asiujinit namminiqsurunnarnirmik surainirlu piqquisituqakkut inuuqatigiinnirmik amma kiinaujaliurasuarnirmut aaqquimaniujut saqqititillauqtut pijunnanginirmik imminut, ilainnaqtaunirmik, amma ajjiigiingitittinirmik sulit ullumimut taimangin-naqtuni.

Ilinniariaqtittiqattarniulauqtuq attanaqtumiitittiinaqtuq suraillutit ilagiinik, nuqatitilluni uqausirmik iliqqusirmillu, amma Inuit qaujimajatuqangit kinguvaariinut ulavisqaullutit. Ukua atuagat saqqiilauqtut kinguvaariinik quaqaanaqtukkuuqtittinirmik amma sanngiliqtittilluni nunalinni katinnganiujunik, amisunik inunnut attuaniqaqtittigunniiqtuni piqquisituqatigut inuunasuarnirmik amma ajjiigittinirmik ilaunasunnirmik kiinaujaliurasuarnirmut. Tamanna pijjutigillugu, Inuit kiinaujaliurasuqattaqtut ikajuqsuqtaunatik atuinnauniquasujunut asinginnut Kanatamiutaujunut, suurlu atuinnaqattianiq ilinnia-rutittivannik amma kiinaujaliurasuarnirmut titiqqaliunirmik, ammaluttauq pivissaqarniq katiqsuqsima-junik ajuqsanginnirmut.

Apuqtarutaujut Ilinniarnirmut amma Iqqanaijarnirmut

Ilinniaqsimaningit Inuit sulit attiniqsammarijuq Kanatamiutait saniani. Inuit, 42-pusantuinnaq inuqutivut pijariiqsimajut ilinniavimmarialummi saniani 87-pusant unqataaniittut nunaqaqqaqsimangittut.⁵ Amisut nunalit pitaqangilullarittut ilisaijujunaqtunik, naammangittunik ilinniaviquaqtutit, amma killiqaqtutit quttiniqsanut ilinniarutissanit attuaniqaqtunik Inuit iliqqusinginni amma Ukiuqatqumit atuqtaullarippatunik.

5 "Naasainirmut nalunaikkutaq, 2021 naasainiq inugiatunuk," killissiniaqtikkut kanatami, 2021

Quttiniqsami ilinniarniqangillutit uvvaluunniit sananirmut pilimmasaqsimangillutit, Inuit assuruqajuttut isiqpallianasuttillugit uvvaluunniit sivumuaqpallianasuttillugit kiinaujaliurasuarnirmut, piluaqtumi piliriviniq pitaqaqtittijunik turaanganiqaqtunik ajunnginiujunik uvvaluunniit ilisarijaujuttillariniq. Iqqanaijaassaujuk gavamanik, atuqtussanik pivalliatittinirmik, uvvaluunniit pijiqtirautinik timiujunik–iniujut pigganarunnaqtut ilinniaqsimgiluaqtunut amma attuanigangiluaqtunut kiinaujaliurasuarnirmut kasuumatinginnijunik. Taimaimmat, iqqanaijaaqangittut sulii amissummarialuujuq, amma amisut Inuit angirrangit pijariaqaqtut mikiniqsanik kiinaujaliurutissanik uvvaluunniit arraagu ilainnangani iqqanaijaanut, kiinaujaliungiluaqtittivattut. Atauttikku, aqqqissimaniujunut apuqtarutit, suurlu ilainnaarniq iqqanaijaqtittinirmik, killiqarniq makimajjutissanik, amma uqausirmik ilainnaarniq, killiqaqittikkanniqattaqtut Inuit ilaujunnarninginni iqqanaijarvinik.⁶

Akitujualuuninga Inuunasuarniq

Inuit Nunangat pivalliasimgilaangujuq ukiuqtaqtumi aviktuqsimaniujunik taakkunani 8–ni Ukiuqtaqtumi aviktuqsimajunik.⁷ Akitujualuuninga inuunasuarniq Kanatami anginiqpaangujuq Inuit Nunangani, ajuqsarutauliqpattut inuqutittinnut. Atangipaluttutik nunaliqutivut aturiaqattiangittut, qangatasuukkut kisiani namunngarunnaqtutik. Sunatuinnait amma pijiqtirautit, taimainninganut, qangatasuukkut tikititaujariaqarmata uvvaluunniit usijaujut akitujummarialuullutit, akingit pijaujariaqallarittunut, suurlu niqii, annuraat, amma illuit, akituniqsammarialuujuq saniani qallunaat nunangani kanatami. Ukua akitujummarialuit akingit aqqqitausimajut arraagugasanut kiinaujaqaqtitaungiluaqsimaninginnut makimajjutinut, niuviassaqaqpattunik killiqaqittiniq, amma atuagait attuanigangittut pillattaangujunut inuusirijaujunut Inuit nunangani. Taimainninganut aqqqissimaniujut ajjigiingittitjuq kiinaujatigut assururnaqtukkuutittivattut inunnut ilagiiinut.

Inuit akiliqsuijummarialuuvtut kiinaujjasaaminik niqinut. Puusaaq atausiq niqini akiqarniqsaujunnaqtut marruaqtiqtuni pingasuaqtiluunniit Inuit Nunangani saniani Qallunaat Nunanginni, assuruqtittiliqtuni qatanngutiginiq niqittivanik niuvirunnamirmik. Titiraqtausimattiaqtut Inuit nunaqaqtut Inuit Nunangani atuppanninginni anginiqpaamik niqiqangiluarnirmik Nunaqaqqaqsimgilumaanik nunaqaqtut pivalliasimgilunik nunarjuunik.⁸ Malittugu 2022 Nunaqaqqaqsimgilumajut Inuit Qaujisaqtauningit (IPS), 70.5–pusant tikittugu Inuit ukiuqaqtut 15 amma ungataanut nunaqaqtut Inuit Nunangani angirramiutaujut niqiqattiangittuni 17.8–pusantiullutit Kanatamiutat angirrangit 10 qallunaani aviktuqsimaniujunik.⁹ Ajjikasanga, 2022 nunaqaqqaqsimgilumajut Inuit qaujisaqtauningit takuttitilauqtuq 77–pusant Inuit nukaqpiat (ukiuqaqtut 1–mi 14–mut) angirraqalauqtut niqiqangiluaqpattunik saniani 35–pusant Allangajuit amma 43–pusant Allait nukaqpiat.

6 "Naasainiq nalunaikkutanga, 2021 naasainiq inugiattunik," killissiniaqtikkut kanatami, 2021.

7 Kanata, tianmaak, vinlant, aissalant, nuavai, ulaasia, suviitan, amialigait.

8 Inuit Nunanganni Niqiqattiarinirmut Qanuqtuuruti (ITK 2021),

www.itk.ca/wp-content/uploads/2021/07/ITK_Inuit-Nunangat-Food-Security-Strategy_English.pdf.

9 "Nunaqaqqaqsimgilumajut Inuit Qaujisaqtauningit (IPS)," Aqqqitausimajuq Titiraqsimgilumajut, Saqqiqtausimgittut Tukisigiarutiksait, Killissiniaqtikkut Kanatami, 2022.

Ajjikasangat, akingit uqsualuup, uummaqquitiit, amma ingirrajutiit quvvariaqtausimajut pijjutigillugu silaup qanuinninginnut amma makimajjutiqangilluanirmut, assuruqtittikanniliqtunik angirramiuqatigiit kiinaujaqturutissanginni. Sulikkanirlu, akitujualuuninga inuunasuarniq attuituinnaqattangittut niuviriaqarnirmik uummaqquitimik kisiani killiqaqtittimmat inunni atuinnaqarnirmik piqqusituqatigut kajusiinnarutissanit. Akittuliqpalliatuinnarningani uqsualuk, sakkuit, amma piqutit akingit akituluaqtit-tiliqpalliammat angunasugasunnirmik, iqallianirmik, amma katiqatigiinasunnirmik. Titiraqtausimamata Inuit nunaqaqtut Inuit Nunangani tisamaraaqtiqtutik ungataanut inuuqatingita silataaniutitunik uqaqsimajut akitturiaqpalliatuinnarninginni akiujut killiqaqtittivammata niqissataarasunnirmik.¹⁰

Akituningit ilagiarutauvattut kiinaujassatiangittunut. Qitianiittut kiinaujaliuqtut Inunnut Inuit Nunangani mikiniqpaanguqataujuq kanatami. 2023–mi, nalauqtaaqtausimajut 41–pusant qatanngutigiit Inuit Nunangani kiinaujjaasaaqalauqtut ajuqsarniup killingaata ataaniittumik 11–pusanngullutit kanatamiutaulimaarujut.¹¹ Amisut Inuit qatanngutigiit ajauqtaqattaqtut naliani niuvirniarmangaata uquqsarutissamik angirramut, nirijjutissanik qiturnganginnut, uvvaluunniit pijaujariaqallarittunik sunakkutaanilluunniit. Tamanna kiinaujaliurasuarnirmut assururnarutaujuq pijjutiqangittut akitulua-nginnituinnangittumut–apuqtarutaujuq ajuqsanginirmut, killiqaqtitilluni ilinniarunnannirmik, sunautit-tinatit aanniamut qanuijutaunuk, amma ajuqtitilluni qatanngutigiinik amma nunalinni pannainirmik sivuniksamut.

Makimajjutiqattianginni amma Pijjiraqtausimajut

Nunalivut saangajaqatut pimmariniqpaamik makimajjutiqangilluanirmut Kanatami, tamainninganut 51 Inuit nunalingit Inuit Nunangani ajjiungittumiittijut pigiarutissanik kanatamiutalimaapalluni.¹² 51 Inuit nunalingit Inuit Nunangani assuruutiqaqattaqtut akilissanik makimajjutinut namilimaag pilirivujunik, piqasiutillugit naammattunik imiqatitarniq amma salummaqsaijjutinik, tusaumaqattat-tilirijjutinik, ingirrajutinik, uummaqquutinik, ammaluttauq inuusilirinirmut amma nunalinni makimajjutinik suurlu ilinniarviit, aanniaviit, amma qimaaviit attanaqtumiippattunut inunnut. Ingirrajutiqattianginni (qangatasuut, umiat amma aturiat), uuttuutigilugu, killiqaqtittivattut kiinaujaliunasurutinut pivissanit amma ilalijjisimallunni akitujualuuninginni sunatuinnait. Inuit Nunangat atausituarnik itijumik tulattarvigaqtuq 72–pusantiulluni Kanataup sijjanga, kanataup sijjanga 17–nik piqaqtutik. Inuit nunangat iluliqaqtuq 1/3 Kanataup nunangani kisanili atausirmik aturiaqaqtuq kasuumajumik qallunaat nuna-nganut amma nunaup qaangagut kasuumaniqangittuq inunnut aviktuqsimaniujunik kanannarmik pingannarmut. Ilagiarlugu, uummaqquutinut makimajjutiqattianginni, Inuit Nunangat aturiaqaqtut akitujualummi uqsualutuinnarnik, uummaqquiti akituniquqsaujuq pingasuaqtuluaqtumi tallimaraqattitugu qallunaat nunangata saniani.

10 "Attuiniujut Akingit Akitturiaqpallianinginnut Qanuungittiarninginnut Nunaqaqqaqsimajut Inuit," killissiniaqtikkut kanatami, 2024, www150.statcan.gc.ca/n1/daily-quotidien/250117/dq250117b-eng.htm.

11 "Anginingit Ajuqsaluarnirmut Tuttarvik; Attuujut Kiinaujaliurasuanirmik, Inuit Nunangani Ajuqsatunut Qaujisarnikkut Pilirijjuti," Saqqiqtausimangittuq, Killissiniaqtikkut Kanatami, 2025; qaujimajaujariaqatut ajuqsarnirmut angjuuninga Inuit Nunangani ajjiqaqtitajariaqangittuq kanatamut upinnarani pilirijjusingit ajjiingimmata.

12 Nicole Johnson amma Andrew Sharpe, Makimajjutinut Nalunaikkutaq Ungasittunut Nunaqaqqaqsimajut Nunalinginni (Qaujisarvik Inuusirmut Atuqtauvattunik, 2019), www.csls.ca/reports/csls2019-04.pdf.

Inugialuarniq atuqtaujummariummijug amma ilaliujjivattunik ajuqsanirmut, amisu qatanngutigiiit angirraqqtut atausirmik illumi. Avvulluapalungit Inuit (47–pusant) angirraqqtut inugialuaqtumi illumi.¹³ Una assuruqtittijunnaqtug, kanngunaqtunik killiqaqtittilluni, suraivallialluni isumakkut timikkullu, attanaqtumiititiniqsauniaqtuni ilagiinik aanniqtirinirmut amma ikajuutiqaqullugit angirraqanngittunut. Amisut angirrait suraqtissimajut, akitugiaqtittiliqtuni inuunasuarnirmut akinginni amma aanniajjutauliqpattuni (suurlu, puvalunig). Ukua qanuinnijut attuiqattaqtut ilinniarniujunik surusint upinnarani inugialuarniq uvvaluunniit attanaqtumiinnijut ilinniarutiminik kamajumangittivammata. Ukua qanuinnijut attuijunnarmijut innarnik iqqanaijarunnarnimik.¹⁴ Ilagiarlugu, akitujualuuninga illuliuinirmut amma aaqqiumatittinirmut tukiqaqtug atuinnaqaraluaqtillugu illumi, naammapangittut uvvaluunniit piungituullutit. Tisaumaliqqanganiittut Inuit (26.2–pusant) angirraqqtut sanajaujariaqammarittunik.¹⁵

Inulirijiqangiluarniq amma ikajuqtiqangiluarniq Inuit Nunangani ilaliujjivammijug angijummarialummit ajuqsanirmik inunnut. Inuit timimigut ajurutiliit uvvaluunniit asingit ikajuqtaujarialiit piluaqtumi attuqtausarainniqsavut. Aaqqittasimajunut apuqtarutaujut makimainnarunnarnirmut amma pivissaqanginnimullu inuusirmut amma kiinaujaliurutissanut kamagijaujut. Atuinnaqattianginni akikittunik pairiviniq killiqaqtittivammijug amisunik angijuqqaarijaujunik–piluaqtumi arnait–iqqanaijaqataunirmi iqqanaijarvinik uvvaluunniit ilinniararasunnirmut amma pilimmassainirmut pivissanut, kajusiinnatittivattug kiinaujaliurunnautinut. Ajjikasanga, aanniaviqattianginni, piqasiutilugu aanniasiutiqattianginniq amma killiqarniq isumalirijinut amma kamagijauttailimatittinasunnig, aanniatatittivattug iqqanaijangitittikanniliqtuni amma ilinnianirmut ilauqataunasunnirmut. Pigganarutaujariiqut iqqanaijaqtitaarasunnijut amma iqqanaijaaqainnarniq aanniaqtulirinirmik, ilinniaqtulirinirmik, amma inulirijinik assuruqtittivattug illussaqtattianginnirmut. Taimaimmat, amisut Inuit qimajariaqqtut nunalittinni atuinnaqarumallutit aanniaqtulirijinik, suurlu irnisuksiiviit. Aksuruutaukaniliqtuni Inuktitut uqausiqaqtunik upinnarani aanniaqtulirijitaqangilluarmat uqausittigu piliriangujunik. Ilagiarlugu, illukisaluaruq amma ilinniaqtulirinirmut makimajutiqaqangilluaruq apuqtarutaujut saqqiivammata taikkununga inunnut atuinnaqarumajunik aanniaqtulirinirmut iqqanaijarnirmik, ingirrainnaliqtittilluni taimanna.

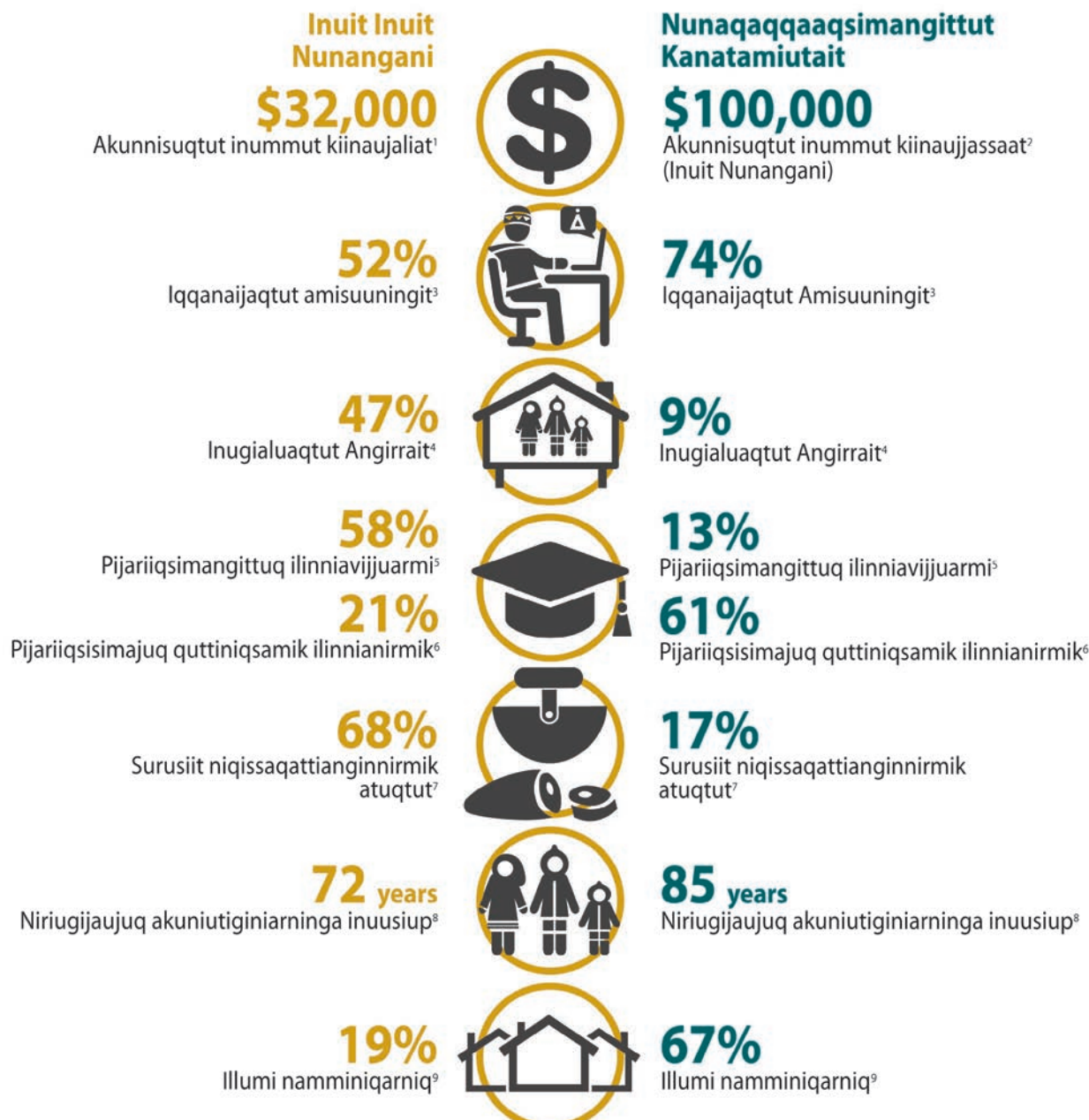
Ajjiingittut inuusirmut makimanasuarniujut takussautittijut qanutigi Inuit amma angirramiuqatigiit pijariaqatuinnaqtamini pijunnangimmata amma ilauqatauttiarunnarnatik inuuqatiminut amma kiinaujaliurasuanirmik (Titiraujaqsimajuq 4).

13 "Naasainiq Inugiattunik," Titiraujaqsimajuq 98-10-0284-01, Killissiniaqtikkut Kanatami, 2021, <https://www150.statcan.gc.ca/t1/tb1/en/tv.action?pid=9810028401>.

14 Veronica Gaitán, "Qanuq Illukisarniq Attuiqattaqpa Surusirnik," Nunaliipajait Pilirivina, Maatsi 12, 2025, Atuinnauliqtug Vivvuari 4, 2026, <https://housingmatters.urban.org/how-housing-instability-affects-children>.

15 Killissiniaqtikkut Kanatami, 2021, www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2021/as-sa/98-200-X/2021007/98-200-X2021007-eng.cfm?utm_source.

Titiraujaqsimajuq 4: Inuusirmut Makimanasuarniq Nalimugiinginniq Inunnut amma Nunaqqaqaaqsimgittunut Kanatamiutanut

Nalunaiqsijjutiit tunijaujut inuit nunaqaqtut Inuit Nunangani amma nunaqqaqaaqsimgittu inuit nunaqaqtut kanatami nalunaiqtaungippata kisiani.

Tukisigiarsissait

- 1 "Naasainirmut Nalunaikkutaq, 2021 Naasainiq Inugiattunik," Killissiniaqtikkut Kanatami, 2021; Kiinaujassaat Taaksijjaqtaulauqtinnagit.
- 2 "Naasainirmut Nalunaikkutaq, 2021 Naasainiq Inugiattunik," Killissiniaqtikkut Kanatami, 2021; Kiinaujassaat Taaksijjaqtaulauqtinnagit.
- 3 "Naasainirmut Nalunaikkutaq, 2021 Naasainiq Inugiattunik," Titiraqsimajuq 98-10-0420-01, Killissiniaqtikkut Kanatami, 2021; Ukiuqaqtut 25–Mi 64–Mut.
- 4 "Naasainirmut Nalunaikkutaq, 2021 Naasainiq Inugiattunik," Titiraqsimajuq 98-10-0284-01, Killissiniaqtikkut Kanatami, 2021; Nalunaiqsimajuq angirrijaq naammattumi angirraqaluaumangaq malittuq Kanatami inuqarnirmut malittuajarialiit; imaaq, illuq illurusiqaluaumangaq naammattumi amisuuninginnut amma qanillinganina angirraujuq.
- 5 "naasainirmut nalunaikkutaq, 2021 naasainiq inugiattunik," killissiniaqtikkut kanatami, 2021; ukiuqaqtut 19–mi ungataanut amma ilinniavijjuami pijariiqsimangittut, paippaataasimgittut uvvaluunniit ilisarjaujutimik.
- 6 "Naasainirmut Nalunaikkutaq, 2021 Naasainiq Inugiattunik," Killissiniaqtikkut Kanatami, 2021; ukiuqaqtut 19–mi ungataanut amma quttiniqsamik pijariiqsimajut, paippaataasimgittut uvvaluunniit ilisarjaujutimik.
- 7 "Nunaqqaqaaqsimgittut Inuit Qaujisagtauningit (IPS)," Killissiniaqtikkut Kanatami, 2022; "Kanatami Aanniaqarnangittulirinnimut Qaujisarniq Surusiniq amma Inuusuttunik," killissiniaqtikkut kanatami, 2023; nalunaiqsimajuq titiraqsimajut ukiulinnut 1-mi 17-mut niqiangiluqaqtut uvvaluunniit niqiangillirippattut.
- 8 "Niriugijaujuq inuusiqaqutaannirmut nunaqqaqaaqsimgittulimaanut Kanatami, Titiraqsimajuq 17-10-0160-01, killissiniaqtikkut kanatami, argragu; niriugijaujut inuusiqaqutaannirmut inuusimajut 2016–mi 2021–mut.
- 9 "Naasainirmut Nalunaikkutaq, 2021 Naasainiq Inugiattunik," Killissiniaqtikkut Kanatami, 2021.

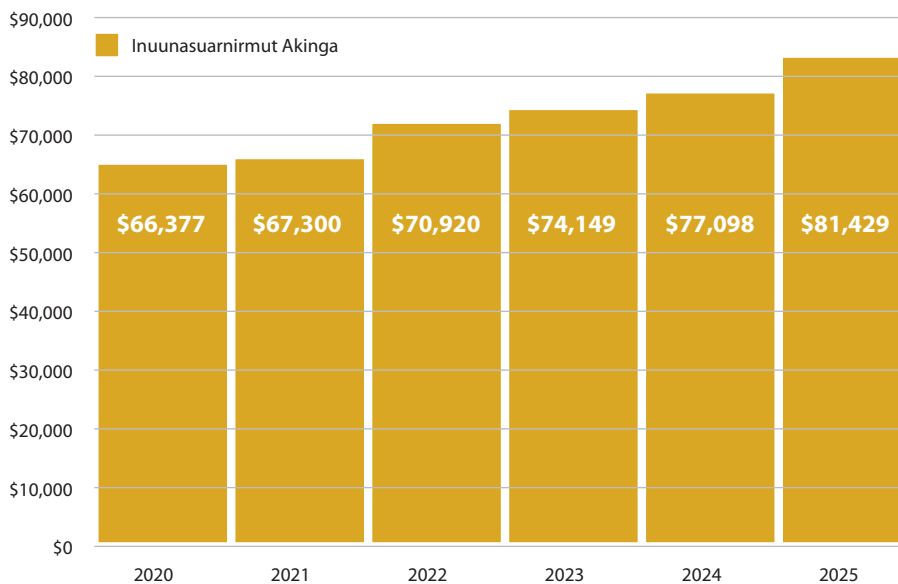
Ajuqsarniq Inuit Nunangani: Niurrutiqarnirmut Uuttuuti

Takutillutit akituvaluuningani inuunasuarniq amma siammapallianinga ajuqsarniq Inuit Nunangani, aaqqissilauqtugut niurrutiqarunnarnirmut uuttuutimik Inuit nunanganut (MBM-IN). Una uuttuuti takutittijug tamakkiinni akiujunik sunatuinnarnut amma pijiqtirautinik inummumut pijaujariaqaqtut naammattukut amma tikiutijunnaqullugit inuusiqaqtianirmut Inuit Nunangani. Puusaaq iluliquaqtut tallimanik avittuqsimaniqaqtunik: niqiiit, inissaaq, annuraat, ingirrajuti, amma asingit pijaujariaqaqtut. Atuni akingit avittuqsimaniqaqtunik aaqqittausimajut akinginnut sunatuinnaup Inuit nunanginni.

Killissiniaqtikkut Kanatami aaqqissisimajut Amisunik Niurrutiqarnirmut Uuttuutinik (MBMs) atuqtauvattut nalunaijajjigitigullutit amma uuttutigijauullutit ajuqsanirmut kanatami, ammaluttauq turaangajunik avittuqsimaniujunik. Ukua ilagijajut kanatami MBM-mik, ukiuqtaqtumi MBM Yukon-mi amma Nunatsiarmi, ammalu Nunavummut–turaanganiqaqtumik ilaliujjisimajut ilanginni akinik attuaniqaqtut angunasunnirmut amma iliqqusirijauvattunut. Ukua atangiijumik atuqpangittut Inuit Nunanganuungajumik uvvaluunniit piviquaqtittigittut ajjigiinginnuijunik tisamanik avittuqsimaniujunik Inuit Nunangani.

MBM-IN takutittijug akiujunik naammattuni amma atuqtaugajuttunik malittaujariaqaqtunik nunaqaqtunut Inuit Nunangani tisamanut ilagiinut (marruuk innaak amma marruuk qiturngarijaak) 2025-mi \$81,429–ngulauqtug. Arraagu 2020–mi 2025–mut, inuunasuarnirmut akinga Inuit Nunangani quvvarialauqtug 23–pusantimik (imaippattuni 4.2–pusant angilliaqpattug arraagutamaat), taimainninganut ilagiit Inuit Nunangani pikkanniriaqaqtut \$15,000–nik tikiutijunnaqullugit inuusiqaqtianirmut (Titiraujaqsimajuq 5).¹⁶ malittugu 2024 titiqqait, akinga inuunasuarnirmut Inuit Nunangani anginiqsaujunaqtug \$18,000–\$28,000–mut qallunaa nunangata saniani (suurlu Edmonton, Winnipeg, Toronto, Ottawa, Montréal uvvaluunniit St. John's).¹⁷

Titiraujaqsimajuq 5: Inuunasuarnirmut Akituninga Inuit Nunangani: 2020–2025

¹⁶ "Inuit Nunangani Ajuqsanirmut Qaujisarutinganut Pilirijjuti," piliririjaulauqtug ITK-kunnut Attuiniujut Kiinajaliurasuanimukkunni, saqqiqtausimangittug, 2025.

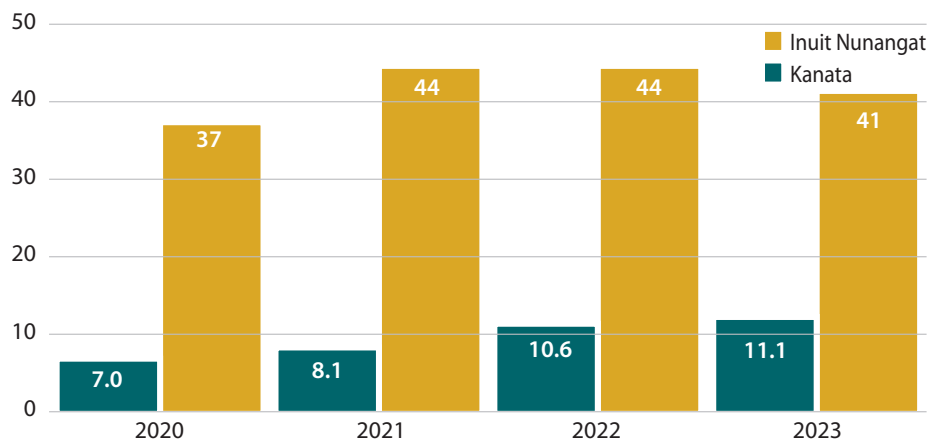
¹⁷ ibid.

Killisiaqtkkuk Kanatami qaujisarutinga atuqattalauqsimajut piliriaqapalauqsimajut nalunaijallutit ajjiingitittinatit qaujijaminik uviniqatigiinnikkut, tukiqaqtuq Inuit ilagiit kiinaujjassaangit katiqsuqtausi-mangittut katittugit ilagiinnut kiinaujaliat. Una pigganarutaullarittuq nunalinnut angijumik pusantigut inuungittunut suurlu lqalunni amma Inuuvimmi. Kisianili, tautugariaq uumunga qaujisarutimut kiinaujjassaluangittunut Inunnut ilagiinut. Amisuuningit kiinaujjassaluangittut, inuungittunut ilagiinut Inuit Nunangani mikijuujuq.

Qaujisarunnaqtavut ajuqsarniujut aturlugit ajjiinginniujut ilagiinut kiinaujjassaat uvuuna MBM-IN inuunasuarnimut akinginnut killigijaujut. Puusaaq akinga uuttuutaujannaqtuq aturlutit ilagiinut kiinaujjassaat qaujijutauniarlutit kinatunnaq ajuqsapammangaaq. Asiagut uqarlugu, qatanngutigiiit kiinaujjassaangit akiliqsuijunnangippata tikiutijunnangippata pijariaqataminik sunatuinnarnik amma pijiqtirautinik nunanginni, inuusiqatut ajuqsatutik.

Titiraujaqsimajuq 6 takutittijuq ajuqsarniujut tamakkiinni Inuit Nunangani amma Kanatami quvvasigialauqtuq arraagu 2020 amma 2023 qitiani. Inuit Nunangani, punsantigijangit ilagiinut inuusiqatut ataani MBM-IN killigijaujut angillivaallilauqtuq 37–pusantmi 2020–mi 44–pusanmut 2022–mi, appasigalalauqtillugu 41–pusanmut 2023–mi. Kanatalimaamik, pusantinga inunnut atuni ataaniilauqtuq ajuqsatunut quvvasigalappallililauqtuq 7–pusantmi 11–pusanmut tamaannissainnaq, utiqituni taimilauqtillugu nuvajuunataqalauqtinnagu 10.1–pusanmut 2019–mi. Asiagut takullugit pilirijjutikanikkut, tamakki takutittijuuk atangiqtut ajuqsakannililauqtut isuliliqtillugit nuvajuunarmut ikajuutiit, qanuinninga Inuit Nunangani anginiqsammariulluni saniani Kanatami akunnisuqtut.

Titiraujaqsimajuq 6: Ajuqsalauqtut Inuit Nunangani Amma Kanatami, 2020–2023 (%)

Tusarassait: Kanata: Anginingit Ajuqsatunut Tuttarvik. Inuit Nunangani Ajuqsanirmut Qaujisautimut Pilirijjutit: Naasautingit malittut killissiniaqtkkuk Kanataup T1 ilagiinut Titiqqaq (T1FF) amma MBM-IN. MBM-IN aaqqittalauqtuq atuqtutik kanataup MBM-ngani amma MBM-N–ngani atuqtutik titiqqanik titiraqtausimajunik atuni aviktuqsimaninginnut aaqqigiatuusimajuq takussautittillutit Inuit Nunangani pillariujut.

Qaujimagit: Ajuqsarniujut Inuit Nunangani amma Kanatami ajjiingititaujunnangiittuuk upinnarani pilirijjusinginnut ajjiinginniujunut; suurlu, kiinaujjassaanut tukisigiarutiksait Inuit nunanganit ilalujjissimmamata inuungittunik.

MBM-IN takutittijuq ajjiingitummariujumik inuunasuarnimut akinginni Inuit aviktuqsimajulimaanginni. Katilimaagtugit akigijaujut katitauksimajut imannapaluujut ungataaniittuq \$77,000 Inuit Nunangani 2024–mi, kisianili aviktuqsimanijunik avitauksimajut takutittijuq ajjiingininmariujunik. Nunatsiavut unikkaanga akituniqpaq akinga \$81,000 paluujut, nunavik suli mikijupaluulluni \$74,800. Ajjiinginninga isumagijaujuq kiinaujaliurtaunasuttut suurlu nunavimmi inuunasuarnimut akingit uuttuutaujut nalunaijaqsimajut Uigu C–mi ikajuqtuivallaijuq mikillivaalliqtitauninginni inuunasuarnimut akingit Nunavimmi.

MBM-IN aatkittalauqtuq kiinaujaliurasuaqtinut, niuviqpattunut, amma iliqqusimuungallarittunik tamaani tisamani Inuit aviktuqsimanijunik. Pimmariugaluaqtillugu ilisarijaujariaqarninga MBM-IN takutittisimmamut akinginni sunatuinnarnut amma pijiqtirautinik Inuit Nunangani, asiqarmijuq pijjutinik ajuqsanirmut ungataanuungajunik kiinaujaqangiluanirmut. Kisianili, una uuttuuti aaqqittalauqtuq tukisiumajulluni atunnaqarniq ajuqsanginnimut pijjutiummariumat pijunnanimut amma kajusittijunnanimut inuusiqattianirmik.

Pigiaqtitausimajariiqut Piliriangujut Ajuqsaniup Mitsaanut Inuit Nunangani

Amisukallai pigiaqtitausimajariiqut uqautausimajut taakkunani tunngavigijaujunik mikillivaallittinasukkaniqut ajuqsanirmut Uttutiujunik Inuit Nunanganilimaattiaq. Pigganarninginnut pijjutaujut aqqissuivattut ajuqsanirmik, amisut mikillivaallittinasuttut ajuqsanirmut pigiaqtitausimajut kajusititauvattut piliriqatiqarnikkut amma piliriqatigiinnikkullu. Pigiaqtitausimajariiqut tunisisimajut ilijjutauttiarunnaqtunik nalia uuttuuti kajusiinnariarmangaaq uvvaluunniit aqqigiatqaujariaqarmangaata ajuruniittittinasuarnirmut pinasuutaujut atuutiqarniarmangaaq Inunnut amma piliriarlutigu atugaksariqujavut angilliaqtauninganut kiinaujaliurasuanirmur ilauqatauniq, mikillivaallititaulutit akingit inuunasuarnirmut sanngatigialugit kiinaujassainnarusarutit, amma sanngatigialugit inulirijkkut amma nunalinni makimajutiit.

Inunnut Aulautaujut Pigiaqtitausimajut

Inuit nunalinni–tunganviqatut katujjiqatigiit piliriaqarlutit amisunik pilirianik ikajuqtuijunik mikillivaallittittinasunnirmut attuijuttuajut ajuqsanirmut. Inunnut-aulautaujut pigiaqtitausimajut piluaqtumi kajusiniqapattut upinnarani tunngaviqarmata Inuit iliqqusinginni, pimmarugijanginni, amma uqausinginni. Suurlu, Ilisaqsivik (Kangiqtugaapimmi Aanniaqarnangittulirinirmut amma Qanuingittianirmut Pilirivik, Nunavut) pitittivattut nunalinni piliriassanik am ikajuutinik pijiqtiranirmik tunngaviqattutik Inuit Qaujimagatuqanginni (qaujimagatuqait) ammalu Inuqatigiinnirmik (qanuingittiaqtut attuaqtigiittut isumakkut, timikkut, tarnikkut, amma avatimi) tunngavigijaujunik mamisarniq. Asia uuttuuti Qarmaapik Ilagiinut Illuq (kangiqsualujjuq, nunavimmi), attanangittumiingittivattut nunalimmiunik (ilagijauullutit inuussuttut) atuinnaqaqtuni ikajuqtuinirmik amma pilirianik (suurlu isumalirinirmik amma katimatittinirmi ilinniatittinnaa). Ilagiarlugu, qamaqpiik ilagiinut illuq piliriaqapattut ilagiit tuavirnaqtukkuuliraimmata angirutigijausimalluni aajiqatigiinnikkut Nunavimmi Aviktuqsimaniujunik Katimajinginnut Aanniaqarnangittulirinirmut amma Inulirijinu.

Qanuiliurutaunasuttut ajuruniittittinasuarnirmut ajjigiingittuujut Inuit aviktuqsimaniujunik. Inuvialuit Aviktuqsimaniujunik Kuapurisanga amma Nunatsiavut Gavamanga nalunaiqsisimajut aviktuqsimaniujuk aqqissuiqatigillutit piliriaqaniaqtut aanniaqarnangittulirinirmut amma qanuingittianirmut pilirianik piliriqatiqattutik nunalinni (suurlu, aviktuqsimaniujunik amma nunalinni qanuingittianirmut pannautiit). Nunavimmi, Makivvik, amma Kativik Aviktuqsimaniujunik Gavamanga piliriqatigiippattut aviktuqsimaniujunik amma nunalinnut pivalliatittinirmut pigiaqtitausimajunik ilaliutillugit inuunasuarnirmut akinginni uutturautinik, ilinnianirmik, amma kiinaujaliurasuanirmut pivalliatittinirmik. Nunavummi, Nunavut Tunngavikkut amma Nunavut Gavamakkut piliriqatigiippattut piliriqatinginni atulititissimajut atangiijumik, nunavulimaamut ajuruniittittinasuarnirmut tunngavimmi, tajaujuq Makimaniq Pannauti (takulugu aippangani mappiqtagarmi).

Piliriqatiqattutik piliriqatinginni, ITK aqqissisimajut Inuit Nunanganulimaaq pigiaqtitausimajunik ilagiatitilluni aviktuqsimaniujunik pigiaqtitausimajunik (Uigu B).

Kanatami amma Ukiuqtaqtumi Aviktuqsimaniujunut Pigiaqtitausimajut

Kanatami aviktuqsimaniujut amma nunavummi gavamangit piliriaqaqpattut ajjigiingittunik inuusilirinirmut, ilinniaqtulirinirmut, amma aanniaqtuliriviniq, ammaluttauq aaqqittausimajut mikilaamik kiinaujjasaarijavattut amma iqqanaijaqtinut malittaujarialinni. Ilagiarlugu, amisut aviktuqsimaniujut qallunaani amma ukiuqtaqtumi aviktuqsimaniujut, piqasiutilugit Nunatsiaq, Nunavut, Quebec, amma Newfoundland ammalu Nunatsiavut atangiijumik ajuranniittinasuarnirmut piliriaqaqpattut ikajuqtuqtaullutit upalungaijautinut ammalu/uvvaluunniit aullajjaigiarutinut pannautinut. Nunavut amma Quebec piqajaqtigut tunngaviqaqtut ajuranniittinasuarnirmik. Ujjirnaluaqtut ajjigiinginniuqtaut taakkunani aviktuqsimaniujunut tunngaviqaqtut Inuit ilauqataulaurninginnut aaqqissuqtautillugit piliriqatigiittunut ajuranniittinasuarnirmik ammalu qanutigi attuaniqarmangaata innunut turaangajut isumaqsaqsuutissait. Qanuiliurutauluqtaut nunavummi turaanganiaqtaut nunamik innunik sivuliqtinik, piliriaqaqtutik innunut qanuujjutauvattunik qanuingittiarusinginnut, ammalu pilirijjusuujut piliriqatigarnirmut amma piliriqatigiinnirmullu.

Nunavummi piliriqatigiittut Ajuranniittinasuarnirmut, katitittijut Nunavut Gavamakkunginni, Nunavut Tunngavikkunni, amma asinginni aviktuqsimaniujunut piliriqatigijaujunik, maanna aaqqissuivalliajut pingajungani ajuranniittinasuarnirmut tunngavissamit, Makimaniq Pannauti 3: Katujjinikkut Qanuiliurutaunasuttuq Mikillivaallittinasunnirmik Ajuqsanirmik (Pannauti 3 titiraqtauvalliajuq), ikajuqtuujut pilirijauuninginni pigiaqtitausimajumik sivulliqpauqjanik piliriqatigiinnikkut aviktuqsimaniujunut nunavummi amma aviktuqsimaniujunut Inuit katujjiqatigiinnik, nunalinni, amma asinginni piliriviniq. Makimaniq pannautingit uqaqsimajut katujjinikkut tukisumaqatigiinnik qanuq ajuqsarnik mikillivaallititaujunnarmangaq nunavummi.

Gavamatuqakkut Pigiaqtissimajangit

2018–mi, Gavamatuqakkut saqqiilauqtut Pivissaujunik Kikkulimaanut: Kanataup Sivulliqpaanga Ajuranniittinasuarnirmut Upalungaijauti. Tavvuonna Pivissait Kikkulimaanut, gavamatuqakkut kiinaujanik ilisiqattaqtut turaangataullutit iinusilirinirmut pilirianik amma kiinaujjasaanut ilagiarutitigit inuusiuqtaut akituluaqunagut Kanatamiutanut. Kisianili gavamatuqakkut piliriassangit amma ikajuutingit aaqqittausimangikkaluaqtillugit Innunut amma Inuit Nunanganut titiqqatigut, kisiani ilangagut ikajuutiqaqpattut pilirijauqullugit akitujualuuningita inuunasuarniq Inuit Nunangani. Gavamatuqakkut piliriallingit amma ikajuutingit ilaqaqtut

- Kanatami Iqqanaijaqtinut Ikajuutiit, ikajuqtuujut kiinaujjassaluangittunut
- Kanatami Surusinut Ikajuuti, taaksiijajjutiqaqtut ilagiinut ikajuuti qiturngamini piruqsaijunut
- Innatuqarnut Ikajuusiat Kiinaujat, ikajuusiaqtittisuut innarnik kanatamiutanik
- Kiinaujjasaanut Ilagiarutit, kiinaujatigut ikajuutissakanniit pijunnarniaqatunut innatuqarnut kiinaujjassaaqangitiammarittunut saniani innatuqaqsuutiit
- Pairivimut akikilligiarutit ilagijauulluni kanatalimaamik ilinniariuqsaliqtunut amma pairivimullu
- Niqittiavalirinirmut Ukiuqtaqtumi Kanatami Piliriaq
- Kanatami Ilinniarvimmi Niqiaqtittinirmut Piliriaq
- Kanatami Iijagalirinirmut
- Kanatami Kigutilirijauunirmut Pannauti
- Kanatami Timimigut Ajurutiqaqtunut Ikajuutiit

Ukua piliriat attuiqattaqtut pijunnarninginni Inuit ilagiinut atuinnaqarasunnirmik pijaujarialituinnarnik, kisiani surainnassugiaqtaqtut ajuqsaniuvattunik ilangiinut. Suurlu, ukutiguuna Inuit Surusiit Sivulliqpaag Pigiagtitausimajuq, nunaliit Hammalangit Nunavummi aulattivattut niqitaarutissamut piliriamik 2024-mi 2025–mut, pijunnaatitillauqtuq inunni ilagiinik atuinnaqqaqullugit niqinik ammalu, surusinit ukiuqaqtunik tisamanik tungaani, pijaujarialituinnarnut sunatuinnait (suurlu, quttarviit, allarutit, amma immuit). Gavamatuqakkut mikillivaallititillauqtillugit atuinnaqqaqtitanginni Inuit Surusiit Sivulliqpaami Pigiagtitausimajumut, isumagijaulaurmat niqitaarutimut piliriat pijunnaqtaujunniqtuni amma kiinaujat nuqqaqtaullutit. Taimainninganut, niqinik aissirvik atuqtauqattarninga qaujigiataulauqtillugu angilligiatitaujummariulauqtuq.¹⁸ Asia uuttuuti nanijajunnaqtuq nuvajuanami piliriangulluni uuttuutiulauqtut suurlu Kanatami Tuavirnaqtulirinimut Atuqtaujut Ikajuutiit. Ukua akiliutiit ikajulauqtut mikillivaallititinnirmik ajuqsanirmik, amma nuqqaqtaulauqtillugu, ajuqsarniujuq angillivaalliqsimalirmijuuq taimailauqtillugit nuvajuanarmi.¹⁹ Saqqititillauqtutik amma nuqqaqtitillauqtut kiinaujaqqaqtitinirmik piliriassanik saqqiivattuq nalunaqtumik amma makimattianginniujuq. Makimattiarniq, akuniujukut kiinaujaqqaqtitini pilirianguniarluni akitujualuuniq inuunasuarnimut tunngavituinnaummat piviqqaqtitiniatuq uvattinni pilirianguninginni inuusimut qanuujjutauvattut Inuit qanuingittiarusinginnut amma aniguiluni kiinaujaliurasuarnimut makimainnannirmik sivunissami.

Piliriqatigiinni amma piliriqatiqarniq pimmarialuujut atuutiqattiatukut ajurunniittinasuarnimik. Gavamatuqakkut *Inuit Nunangani Atuaganga*, atuliqtitaulauqtuq 2022–mi, atuutiqattiaqtuq tauqsiniirmik amma pilirijusittivaujuq piliriqatiqarnimik Inunnik.²⁰ Una atuagaq “saqqijaaqattitijuuq ajuqsanginirmik amma ikajuqtuilluni nunalinni amma Inuit qanuingittiarininginni Inuit Nunanganilimaaq turaagarillugu inuusilirinimut kiinaujaliurasuarniq amma iliqqusirmik ajjiititiniq inunnik amma asinginni Kanatamiutaniq.” una atuagaq pitittimijuuq tauqsititinnirmik gavamatuqakkut allavvilimaattianginni, piliriviniq, amma iqqaanaijaqtinik qanuq piliriaqariaqarmangaata iqqaanaijaamini taimanna kajusititillutit atuinnaqqaqtitinirmik amma atuutiqattiaqtunik atuagarnik, pilirianik, pijiqtirarvinik, amma pigiaqtitausimajunik inunnut. Ministait Tilisijjutinga atuliqtitaninganut Inuit Nunangani Atuagaq ilagilijjaulautuq 2024–mi pitittijumallutit aulattinirmik tunngavissaujumik atuqtauqattarajarluni atausiinnakuuqtumi atuliqtitinijumik gavamatuqalimaamik.²¹ Gavamatuqakkut pigiaqtissimagaluaqtuniuk, atuagaq pilirijusiujuq piliriqatigiittulimaanut qanuq sivulliqpaujijariaqarmangaata Inuit namminiqsurunnarninginni amma piliriat piliriarjajualuarmangaata piliriqatigiinnikkut Inunni.

18 Tracey Galloway, Qaujigianginngaqsimajut qaujisainiqatillugit Haamlakkut Niqitaarutiksanut Pilirianganik Qikiqtaaluk, Nunavummi: Pijariatujunut unikkaaq (2025); Vandna Sinha, Inuit Surusingit (2025).

19 “Kanatami Ilisarjiausimajut Ajuqsanirmut Nalunaikkutait,” Killissiniaqtikkut Kanatami, aaqqigiatqausungalauqtuq Mai, 1, 2025–mi, www150.statcan.gc.ca/n1/pub/11-627-m/11-627-m2025019-eng.htm.

20 Inuit–Kuin Kiggatuqtinga Piliriqatigiittut Katimajiralaangit, Inuit Nunangani Atuagaq (2022), www.rcaanc-cimac.gc.ca/eng/1650556354784/1650556491509.

21 Kuin Kiggaqtuqtingit–Nunaqqaqqaqtutuqait Piliriqatigiingnit ammalu Ukiuqaqtumiutalirijit Kanatami, *Ministait Tilisijjutinga Atuliqtitaninganut Inuit Nunangannut Atuagaq* (2024), www.rcaanc-cimac.gc.ca/eng/1738341162069/1738341193805.

Aulajjaigiarutiit ajurunniitittinasuarnirmut

Ukua pingasut aulajjaigiarutiit (Titiraujaqsimajuq 7) pitittijuuq takussautiaqtumik aqqtissanik ajurunniitittinasuarnirmut uvagut inuqutinginnut. Kasumaqatigiinni taakkununga aulajjaigiarutinut nalunaiqsijjutaujut iluikkaulugu tikiutinasuttilluta ajuqsaluaqtailimanirmut turaagattinni. Atuni aulajjaigiarutiit ikajuqtuijuq amma piusivaallittittinasuttutillu asinginni, aqqissuijuq atangiijumik upalungaijutimik piliriaqaqtuni ajjiingittunik–qanuittuuniujunik ajuqsanirmut Inuit Nunangani.

Titiraujaqsimajuq 7: Aulajjaigiarutiit

1. **Kiinaujaliurasuarnirmut Ilaunaqatuniq:** Una aulajjaigiaruti tautugaqaqtuuq sivumuaqtittinirmik namminiqanirmut, ilinnianirmut, amma sanavilirinirmi pilimmaqsainirmik, ammaluttuuq uummaqtitaukkannirningit piqqusituqatigu inuusirijaujut. Initaqtittijut Inunnit aulattijiunirmik ajjiingiruluuqaqtunut kiinaujaliuratauJunnaqtunut–iliqqusituqakkut pimmarigijaujut aqqissuiniarmata nunamik–tunngaviqaqtumik pivissanit kiinaujassaanut kiinaujaliuratauJunnaqtunik–kiinaujaliurutiqarasunnirmut pivalliatittiniq tunngaviqaqtuuq namminiqsunirmik amma nunalinni sannginiqarluni.
2. **Inuunasuarnirmut Akingit amma Kiinaujassaaqattiarniq:** Una aulajjaigiaruti nalunaiqsijjuq atuagarmi aulajjaigiarutiit pijaujariaqaqtut isulittittinirmik pitaqanginnuijunik kiinaujassaaqattinirmut amma mikillivaallitauluni akingit inuunasuarnirmut Inuit Nunangani. Ajauqtuijuq inunnut tusaumatittinirmik, qaujijjuttausimajunut tunngavilinni aqqissuijutiunik mikilligiaqtittijumallutit akiliqsurassanik, angilligiaqtittijumallutit kiinaujassaanit, amma aqqissuivalliallutillu akuniujukut kiinaujaliurasunnirmut aniguijunnanirmik, ujirusulittisinnaa kanatami amma saataksaunirmik tukiqaqtaqtumi aqqigiarutissamit.
3. **Inulirijkkut amma Nunalinni Makimajutiit:** Una aulajjaigiaruti tautugaqaqtuuq aqqissuivallianirmik sunakkutaanik amma inuuqatigiippanimullu piruqpallianaqtunut nunalinnut. Nalunaiqsisimajuq qanuq inunnut aulautaujut pijiqtirautit amma nunalinni aulajunnautit atuqtaujunnarmangaata ikajuqtuijutaalutit namminiqsurunnarnirmut. Imaiqujivut, nunalinnut aulataujut aqqissuijutiit sanngatittigiarniaqtut qanuiginnuijunik, katitittilutit iliqqusituqarmik, amma sannginataqtittilutit innuk inuusiqaqtattinirmik.

Aulajjaigiaruti 1

Kiinaujaliurasuannirmut ilauqatauniq

Sanaluta kajusiinnarunnaqtumik kiinaujatiqut tunngavissamik kinguvaassatinnut

Pivaallititiluni ilauqataunirmik kiinaujasaanut kiinaujaliurasuarnirmik pijjutauluaqtuq angilligiaqtauninginni ilagiinut kiinaujasaat Inuit Nunangani. Kiinaujaliurasuarnirmut ilauqatauniq pijjutiqaqtuq ilauqatautitauninginni Inuit kiinaujaliurasuarnirmut pilirianguvattut ikajuutauvattut saqqititivallianirmik, tuniuqqainirmik, amma atuqtauninginnut sunatuinnait amma pijiqtirautit.

Ilinniaqsimaniq pimmariujuq iqqanaijaqtittinirmik amma kiinaujaliurasuarnirmut ilautittinirmik. Atuinnaqarniq piujummarialummi, iliqqusirmuungajumik ilinniatittiniq tunisiniqtuq inuqutittinni qaujimanirmik, ajunnginirmik, amma pinasuarunnannirmik tukiqattiaqtumik iqqanaijaamik, namminiqanirmik, amma sivuliqtinirmut inuijunik. Nukappiangulaurninginnut quttiniqsamut ilinniani q amma innarnut ilinniarniq, aaqqiumasimajunik ilinniarutissanik attuaniquaqtut uqausitinnut, iliqqusitinnut, amma pimmarialuujut pijaujariaqallarittut makimagunnannirmut amma namminirlu pinasugunnannirmik iqqanaijaamut.

Pijariaqaqtugut atuinnaujunik pilirijjutissanit ilauqatauniarluta kiinaujaliurasuarnirmik. Piliriqatiqarniq gavamanik (suurlu, iqqanaijaqtittijiit, qaujisaqti, kiinajuaqaqtittiji, pijiqтираqti, aulattijiit), namminiquaqtut katujjiqatigiit (suurlu, iqqanaijarviit, kiinajakkuviit), amma ilinniarviit qanulimaaq ikajuqtuijunnaqtut atuinnaqaqtittinirmik inunnik tusaumatittiniarlutit pilimmasarassanik amma turaangajunik ajurunnitittinirmut pivissaujunik attuaniquaqtut pijaujariaqaqtunik ammalu kiinaujaliurasuarnirmut pivissaujunik Inuit aviktuqsimaniujunut.

Titiraujaqsimajut 1: Kiinaujaliurasuarnirmut Ilaqataunirmut Atugaksarijaujut amma Aulajjiarutit

Atugaksarijaujut	Aulajjiarutiit
1.1. Tukimuaqtittiluni atuinnaqarnirmik piujummarinnik iliqqusirmut turaangajunik ilinniarutissanik ikajuqtuijunik tigumiasinirmik, inuusilimaamut ilinniarnirmik, ammalu kiinaujaliurasuarnirmut nanminiqsurnirmik	1.1.1 Aaqqissuiqatigilugit gavamatuqakkut Inuit Nunanganut ilinniaqtulirinirmut atuagarnik atuliqtittijjitauniarlutit <i>Nunarjuarmi Katujjiqatigiit Nalunairutinganik Nunaqaqqaqsimajut Pijunnautinginnik Piqujarjuarmik</i> Aulajjiarutimut Pannautimik, Inuit Sivulluijauqujangit, Uuttuuti 21
	1.1.2 Ikajuqsurlugit pivalliatitauningit ammalu atuliqtitauningit inunnut aulataujut ilinniaqtulirinirmut pigiaqtitausimajut ilaqaqtut gavamatuqakkunnit saqqiinirmut maligarnik Inuit Nunanganit Ilinniavimmarialuanut.
	1.1.3 Ajauqtuiluni aaqqissimattiaqtumik, akuniujukkut kiinaujaqatitaunirmik Inunnut turaangajunik ilinniarnirmut pilirianut, ilagijauulutik sanajiruiqsanirmut ilinniarniq, iqqanaijaqsinnaat ilinniarniq, ammalu innarnut ilinniarniq, ikajuqsuijut nuttiqpallianirmik ilinniarvimmit iqqanaijarnirmut.
1.2. Ikajuqsurlugit kajusittiarningit piruqpallianinginnullu Inuit namminiqutingit ikajuutiqaqullugit makimajutissanit avittuqsimajunit pivalliatittinirmut	1.2.1 Tukimuagiatittiluni Inuit Angiqatigiigutingita Timiqutingita atilivringinnik inunnut namminirijaujut ajurnanginniqsauqullugu atuinnaqarunnarniq kaanturaanik.
	1.2.2 Piliriqatigilugit piliriqatigijaujut gavamakkut piliriassangit turaagaqaraluar-mangaata atuinnaujunnarninginniniurrutiqarasuqaqtunik nunaqaqqaqsimajut sanaugangit amma pijiqtirarningitnaammakkaluar-mangaata pijaujarialinnut Inuit namminiqqatinut.
	1.2.3 Ujjirusuliqatittiluni amma ikajuqtuiluni Inunnut aulataujut piliriut amma namminiqqaqtuqarniq
	1.2.4 Ikajuqturlugit piruqpallianingit Inunnut namminirijaujut Inuit atangiujukkut ikajuqtuqullugit gavamatuqakkut tunigiaqallarittangani 5 pusant mikiniqpaangulluni nunaqaqqaqsimajunut niuviutissat amma angilligiatuqauluni una pilirijusi kanatami amma ukiuqtaqtumi aviktuqsimanijunut niuviutissat.
1.3. Sanngitigiarlugu atuinnaqarniq iliqqusirmuungajunik pilimmaksainirmut ammalu ajurunniiqsainirmut pigiaqtitausimajunik tukiliattiaqtunik pijaujarialinnik ammalu kiinaujaliurutaunnaqtunik Inuit aviktuqsimanijunik	1.3.1 Pijariakillitirilutik Inuit ilauninginnik namminiqarnirmut ammalu iqqanaijaqtinut pilimmassainirmut pivalliatittinirmut pigiaqtitausimajunik, sivuliqtiunirmut pilirianik, ammalu ilisaijunirmut kasuumaqatigiigutinik.
	1.3.2 Piliriqatigilugit piliriqatigiujut nalunaiqsinasulitik ajurunniiqsarnirmut pitaqanginnijut, pilimmassaqtaujarialinnik, ammalu pitaqariaqatunik pijunnarniqariaqarnirmut malittaujariaqatunik iluani iqqanaijaqtulirinirmut turaangajut nunalinni pijaujariaqatunut ammalu pijumajaujunullu.
	1.3.3 Piliriqatigilugit gavamakkut timiqutinginnik, ilinniarvinik, Ammalu namminiqqaqtut timiujut kiinaujaqatittilutik, tusaqtittilutik, ammalu atuliqtittilutik iliqqusirmut turaangajunik ilinniarutiksanic, kiinaujalirinirmut uqalimaariuqsanirmik, ammalu ilisaijunirmut pilirianik.
1.4. Uummaqtikkannirugit Inuit makimajutingit ammalu ilaliutlugit kiinaujjassaanut makimajutinut	1.4.1 Piliriqatigilugit gavamakkut katujjiqatigijanginnik saqqiilutik maligarnik, malittaujarialinnik, ammalu atuagarnik aaqqitsimanijunik ikajuqsuijunik niurrutiqarnirmik ammalu tauqsiiqattautinirmik Inuit niqinginni.
	1.4.2 Atuliqtittilutik inuusuttunut angunasunnirmut kajunnigsaajjutsikanut pilirianik saqqijaaqtittilutik qaujimanirmik tauqsiiqattautinirmik ammalu Inuit namminiqsulirunnarninginnik.
1.5. Pijariakillitittiluni tauqsiiqattautinirmik ammalu atuliqtittinirmik qaujimanijunik, ajunneginnuijunik, ammalu piuniqpaanik pilirijusuijunik Inuit aviktuqsimanijunik kanatami	1.5.1 Tukimuaqtittiluni ungasiktumi qaujimanirmik tauqsiiqattautinirmik isumagijaujunik ammalu piuniqpaanik atuqtauvattunik qarisaujakkut tusaumaqattautijutikkut, qarisaujakkut katimanikkut, ammalu qarisaujakkut tukisigiarviksanik.
	1.5.2 Saqqiilutit kanatalimaami kasuumaqatigiigutauniaqtumik akurnganni Inuit Angiqatigiigutikkut Timiqutingit asingillu tauqsiiqattautiniamata isumagijaujunik ammalu piuniqpaanik atuqtauqattarniaqtunik Inuit kiinaujaliurasuarnirmut ilauninginnut.
	1.5.3 Nuattilutit tuniuqqailutillu qaujisarutausimajunik ammalu kajusittiaqsimajunik unikkaanik nalunaiqsijunik atuqtautiaqtunik inunnut aulataujunik kiinaujaliurutiqarasuarnirmut atuqtauvaktunik ammalu ikajuutinginnik.

Aulajjaigiaruti 2

Inuunasuarnirmut Akingit amma Kiinaujjassaaqattiarniq

Pitaqanginnijut nuqqatillugit kiinaujjassaaqattiangittunut amma akitujualuuningit inuunasuarnirmut tamaani Inuit Nunangani amma Kanatalimaami

Mikilligiaqtaulutit akitujualuuningit inuunasuarnirmut Inuit Nunangani amma piusivaallitaulutit kiinaujjassaaqattittiarniq pimmarialuujut ilanngatauniarninganut ajuqsarniq inuquttinnut. Akitujualuuningit, katillugit kiinaujjassattianginniq qanulimaaq, assuruqattijummarialuuvammat kiinaujatigut ilattinnut, piluaqtumi innatuqarnik, amisut pivannngitiammarimmata uvvaluunniit kiinaujaqtaagalaa-tuinnapammata upinnarani kinaajaliurasuaqataulaungimmata. Ukua pigganarutaujut pitittivangittut amisunik inunnik pijariaqatuinnaqtamini kisiani.

Piliriqatiqarniaqtugut piliriqattinni aqqissuiluta amma aqqillugit atuagait ajuruniittinasuarnirmut akingit amma piusitillugit kiinaujjasaarijajut inunnut ilagiinut.

Titiraujaqsimajuq 2: Inuunasuarnirmut Akingit amma Kiinaujjassaaqattiangittunut Atugaksarijajut amma Aulajjaigiarutiit

Atugaksarijajut	Aulajjaigiarutiit
2.1 Ujjirusuliqtittiluni inuunasuarnirmut akingit Inuit nunangani	2.1.1 Naasarlugit MBM-IN ammalu tusaqattiqattarlutit qaujijaujunik atuagarnut — sanajijut, tusarassalirijijut, ammalu asingit
	2.1.2 Ajauqtuilutit nalunaiqsijjutinik tunngaviqaqtunik, inuunasuarnirmut akikilligiaqtittinirmik uukturautiit.
2.2 Tusaumatittiluni atuutiqaqtaqtunik atuagarnik atuqtauvattunik akikilligiaqtittijutauniaqtunik inuunasuarnirmut akiujunik ammalu ilagiit kiinaujaliurutissanginnik quvvariaqtittijutauniaqtunik qilamiujukkut, turaagaqtaqtuq taikkuninga ikajuqtaujarialinnik	2.2.1 Ilauttitlutik gavamatuqakkunnit aqqiksuiqataulutik atuutiqarniqsamik piliriamik kinguvviutiniaqtumik Niqittiavalirinirmik Kanataup Ukiuqtaqtunga.
	2.2.2 Ajauqtuiluni pijaujarialinnut tunngavilinnik Nalunaiqtausimajunik Inuunasuarutissanik Kiinaujaliurutiksanic.
	2.2.3 Piliriqatiqarlutit atuagaliuqtunik piusivaalliqullugit angilligiaqullugillu ikajuutissat ammalu attuaniqaqtut piliriit, ukuangullutik: • Piusigiarutit Ikajuutinut Ilisaqsijut inuunasuarnirmut akinginnik ammalu ikajuqsuijut ilaunirmik iqqanaijarnirmut. • Aqqigiqtausimajut illumut akiliqsuinirmut atuagait pijajut iqqanaijarnirmut nuqqangajjutauvattunik. • Angilligiaqtaulutit turaangajjukkut nuttiqtauvattut innarnut ammalu angjuqqaarijajunut surusunut kiinaujjassaluangittunut illumuqatigiinut. • Piusigiqtaulutit mikilaangujuq kiinaujjassangujuq maliktuq inuunasuarnirmut akiujunik.
	2.2.4 Ajauqtuiluni kajuinnaqtumi akuniujukkut kiinaujaqattittinirmik Angunasuttinut Ikajuqsuinirmut Tunirrusianik ikajuqsuijutauniaqtunik piqqusituqaqtigut angunasunnirmik, angunasunnirmik, ammalu niqinik katujjinirmik.
	2.2.5 Qaujimmattiarlutik piliriassat amma pigiaqtitausimajut turaagarijajut ikajuutiqaqullugit Inuit atuinnaqattitauninginnut inunnut piqasiutillugit nauttiqsuiniq ammalu qaujisarniq Atuliqitauninganik Inuit Nunangani Atuagaq gavamatuqakkut pilirivinnut.

Aulajjaigiaruti 3

Inulirijikkut amma Nunalinni Makimajjutiit

Ikajuqturlugit namminiq makijunnarniaqatut Inuit nunalinginni aturlutit Inunnut–turaangajunik inulirijikkunni amma nunalinni makimajjutinik

Kiinaujaqaqtittiniq inuusilirinirmut makimajjutinik amma pijiqtirautinik Inuit nunalinginni pijaujariaqatut pitaqariaqaqtut attuaniqarniqsauqullugit iliqqusimut amma nunalinganut, ikajuqsurlugit namminiqsurniit, amma pitaqaqtittiluni iliqqusirmut naammattunik qanuilligiarutissanit piliriangu-niarluni ajuqsarniq. Nunalinni makimajjutilirinirmut amigassarniq inunnut atuqtaujariaqallarittunut, piqasiutilugit aanniaqtuliriniq, ilinniarniq, angunasunniq, ingirrajjutiliriniq, amma iliqqusiliriviit, attuiqattarmata Inuit qanuingittiarninginnut. Ukua apuqtarutaujut pijunattivangittut atuinnaqarnirmik pijaujariaqallarittunik pijittirautinik, kajusittianirmik ilinniavimi, piusivaallittinirmik inuusirmi amma iqqanaijaamut ajunnginnuijunik, amma aaqqissuiluni kajusiinnarunnaqtumik kiinaujaliurasuarjutinik.

Iliqqusirmuungajunik inuusilirinirmut piliriit ilaqarlutit inunnut aulataujut, ilagiinuungajut amma nunalinnuungajut atangiijukkut pijiqtirautit ikajurunnaqtut piliriaqarnirmik qanulimaaq Inuit pijaria-linginni, ilagijaulutik Inuit timimigut ajurutiqaqtut ammalu angirraqangittut uvvaluunniit angirraqa-runniitunnariaqaqtut.

Ilagiakkanirlugu, kiinaujaqaqtittiniq inuusilirinirmut makimajjutinik, suurlu nunalinni kativvik, ilinniavii, pairiviit, ajjigiingiruluuqaqtunik piliriviit, amma asingit inuijut, kajusittiniaqatut ikajuqtuiniqaqtumik pilirivimik piusivaallittiniaqtuni inuusirmut katujjiqatigiinnirmik amma makimainnarunnaqtumik amma pitaqaqtittiluni tunngavissaujumik pivalliatittiniaqtumik kajusiinnarunnatukkut.

Ilisarijauluni inunnut qanuiliurutaunasuttut ajuqsanirmut atangiijukkut, pijiqtirautinik pitaqattiariniq amma makimajjutinik ilaliujjaujariqaqtunik kiinaujalianut ikajuqtuijjutinik, ikajuutiit, amma attuani-qaqtut uutturautit sanngatittigiarniaqtut inunnik niruarlutit pijarialimini naammaginiqparijaminut.

Titiraujaqsimajuq 3: Inulirijikkut amma Nunalinni Makimajjutinut

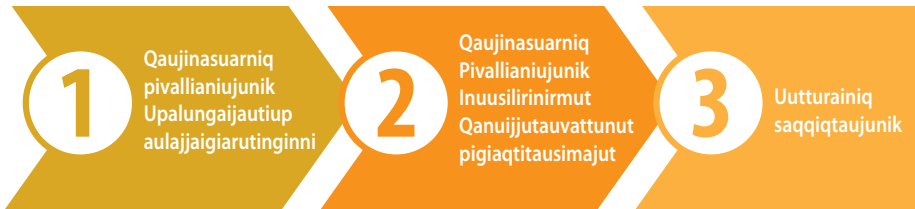
Atugaksarijaujut amma Aulajjaigiarutiit

Atugaksarijaujut	Aulajjaigiarutiit
3.1 Piusivaalliqtilugit atuinnaqarunnarnuijut iliqqusirmut attuaniqaqtut pilirianik pijittirautinillu inuusirmut ajurunniqsaij-jutaujunnatunuk, naluq-qutinnginiqsaulirutaun-naqtunuk, ikajuqsuijtaun-naqtunillu akuniujukkut namminiqsurnarnirmik.	3.1.1 Piliriqatigilugit piliriqatigijaujunik aaqqigiasiniarlutit maannaujuq ajuqsaluqaqtailimanirmut pilirianik pijittirautinillu maliqullugit inunnut turaangajunik sulijunik piqasiutilugit uqausilirinirmut iliqqusilirinimullu isumagijaujut.
	3.1.2 Ajauqtuiluni atangiijumik, katinngajunik pilirianik ammalu pijittirautinik kamagijajaqtunuk atangiqatunuk Inuit pijarialinginnik.
	3.1.3 Ikajuqsuilutik Inuit katujjiqatigiingitta pijunnarninginnik pivalliatittinirmik aaqqissuilutik ammalu saqqiilutit ajurunniittinasuarnirmut piliriassanik ammalu pijittirautinik
	3.1.4 Attanajjaqsiniq naliannarunnaqtunuk, akuniujukkut kiinaujaqaqtitaunirmik inunnut aulataujunut pilirianut kiujjutaujuq aviktuqsimaniujunik sivulliujuqaujujunut ammalu ikajuqtuilluni Inuit namminiqsurnarninginnik.
3.2 Piusigiarlugit ammalu angilligiarlugit inuusilirinirmut ammalu nunalinni makimajjutiit pijunnaqullugit sanngiliqtitausimajunik pilirianik ammalu pijittirautinik	3.2.1 Piliriqatigilugit katujjiqatigijaujut nunalinni makimajjutiit pijaujarialit sivulliujuqauqullugit Kanataup Ukiuqtaqtungani namminiqarnirmut ammalu uattijunirmut katimajjutissangittigut, uuttuutigilugu marruiliqqangajunik atuqtaujunnatunuk makimajjutinik.
	3.2.2 Sapujjausimalutit kiinaujat pimmaruijunut nunalinnut makimajjutinut ikajurutauniaqtunut pitaqanginnuijunik akurnganni Inuit Nunangannit ammalu Kanatalimaamit
	3.2.3 Ikajuqsurlugit Inuit aviktuqsimaniujut angilligiqullugit pijunnarningit aulattinirmut, sananirmut, namminiqarnirmut, aulattinirmut, ammalu aaqqiumatittinirmut kajusiinnarunnatukkut makimajjutinik.

Qaujinasuarniq Upalungaijautiup Pivallianirijangani

Qaujinasuarniq pivallianirijaujunik ajuranniittinasuarnirmut, atuliqtittiniaqtugut pingasunik alluriarutinik qangalimaakkut (takulugu Titiraujaqsimaquq 8).

Titiraujaqsimaquq 8: alliriarutit qaujinasuarnirmik pivallianiujuunik

Sivulliqpaq alluriaruti qaujinasuarniujuq pivallianiujuunik atuutiqtattukkut atuliqtittiniaqtugut aulajjaigiarutiujunik uvani upalungaijautimik. Qaujinasuarniq pivallianirijaujunik taakkuninga aulajjaigiarutinik, qaujijunnaqtugut piliriarjattinni saqqiivalliatittiluta saqqipalliajuunik amma piliriqativut qanuq piliriarqarmangaata atuliqtitauninginni upalungaijautiit. Qimirruqattaniaqtavut una Upalungaijauti arraagu tallimat aniguraippata.

Aippanga alluriaruti tukisinasuariaqarniujuq qanuq asingit ITK upalungaijautingit ikajuqtuimmangaata piliriarjauninginni inuusilirinirmut qanuujjutauvattut Inuit qanuingittiarusinginnut, pimmarialuujut atangijumik aulajjaigianiq ajuranniittinasuarnirmut. Tukisiumanik pivallianirijaujunik inuusilirinirmut qanuujjutauvattunik piviqatittiniaqtugut piliriqatigijavut piliriarqarmangaata niriugijaujunik aturlutit pigiaqtitausimajariiqutunik ammalu nalunaijarlugit naukkut kamagijaukkanniriarqarmangaata uvvaluunniit atuqtussat pijaukkanniriarqarmangaata.

Pingajua alluriaruti uutturaigiaqatugut qanuinnirijaujunik ajuranniittinasuannirmut uuttuutiujunik aturlutit innunut turaangajunik uutturautinik amma titiqqanik kiinaujaliurasuannirmut amma inuusirmut qanuinginniujuunik ukutiguuna MBM-IN amma ukuninga Qanuippitaa? Kanatami Inuit Qanuingittinianirmut Qaujisarniq. Ilangit asingit alluriarutit ikajuqtuinaraluaqtillugit kajusittiarniujuunik akuniungittukkut, uutturainiq qanuinniujuunik kajusijjutauttaniaqtugut akuniujukkut.

Titiraqtaulauraluaqtillugit uvani upalungaijautimik, MBM-IN nalunaiqsijjutittiavauniaqtugut qaujijaunasunninginni akingit inuunasuarnirmut Inuit Nunangani tauvanigiaq amma qaujijaunasullutit qanutigit ajuqsarniqarmangaata nunaliujut.

Una Qanuippitaa? Kanatalimaami Inuit Aanniaqtulirinirmut Qaujisarniq angijummarialuujut innunut namminirijaulluni ammalu nalunaiqtausimalluni qaujisarniq aanniaqtailittinirmik ammalu qanuingittiatittinirmik. Qaujisarniq tukisigiarutiqaqtugut Inuit qaujimajatuqanginnik, pimmarigijanginnik, ammalu nunarjuami taututtanginnik, ammaluttauq ilauqataujut ilautitaullutik ammalu nutaanguniqpaanik aanniaqarnangittulirinirmut killisiniarnirmut qaujisarutausimajut. Inuusilirinirmut kiinaujaliurasuarniujuunik pijjutaujut uuttuallutit uvani qaujisarnirmik, piqasiutillugit angirrani kiinaujjasaat, illuit qanuilinganingit, niqiqattiarniq, amma asingit nalunaikkutat, tukisivaallittikkannirunnaqtugut uvattinni ajuqsarniujuunik Inuit Nunangani amma aullajjaigiarutigilugit piusivaalliqullugit qanuinginniujuunik nunalittini.

Pimmarialuujut ilanga qaujinasuarnirmut pivallianirijattinni piliriqatiqarniujuq piliriqatittinni atuinnaralaruarmangaata aviktuqsimaniujunut turaangajunik tukisigiarutissanit amma pilirijjusiqtattiarluarmangaata attanajjaiqsimajjutinik amma aulatauqullugit tuqisigiarutissait.

Pijariirutinga

Angjijualummi ajuqsarnirmut atuqtauvattut Inunnut ajjigiingitummariarlunni assuruutiqaqpattut attuaniqaqtullarittunik amma tunngaviqaqtunik taissumanituqaq, inuuqatigiinniuqumut, avatilirinirmut, amma kiinaujaliurutiqarasuarnimullu ajjigiinginniujut. Ukua ajjigiinginniujut tunngaviqaqtut pitaqanginniujunik Inunni amma nunaqaqqaqsimangittunut Kanatamiutanut aanniaqtulirinirmut amma qanuingittianirmut, ilinnianirmut, illulirinirmut ammalu makimajjutinullu, atuinnaqarniq kiinaujaliurutiqarasuanirmut pivissaujunik amma inuusiqattianirmut.

Inuit Nunangani Ajurunniittinasuarnirmut Upalungaijauti aqquitiqaqtittijuuq aqqissuinassunnirmik sivunissami Inuit piruqpalliaqullugit immini upigilutit, namminiqsurnarlutit, amma iliqqusitigut sannginiqarlutit. Tunngaviqarluni Inuit qaujimagatuqanginni, pimmarigijanginni, amma inuusikkut atuqsimajamingitigut, una Upalungaijauti nalunaiqsikanniqtuuq ajurunniittinasuarnirmik aturluti atangjjuumik, taimannuungajumik qanuiliurutissanik pilirisinnaa inuusirmut qanuujutauvattunik qanuingittiarusinginnut amma qanuingittianirmut. Qanuiliuqujijuuq piliriqatigiittulimaanut—tamakki gavamakut amma namminiqaqtut amma piliriviit, ammaluttauq Inuit katujjiqatigiinginni ammalu ajjigiingittut gavamalimaat—piliriqatigiillutit amma ippigusuttiallutit pijatauninginni apuqtartigijavut amma sanalutillu ajjigiittinirmik, kajusiinnarunnaqtuni sivunissangita Inuit nunalingit.

Una Upalungaijauti aqquitiuuq asijjipallianirmut. Nalunaijajuuq takussautiaqtunik aulajjaigiarutunik, tunngaviqaqtuni Inuit sivulliqpauqujanginni tauqsiniiaqtut qanuiliurutaunasuttunik piusivaalliqullugit kiinaujaliurusuarnirmut ilautittiniujut, mikillivaallititaunasulluni inuunasuarnirmut akinginni, ilagiataulutit angirraqtigiinut kiinaujjassaat, ammalu sanngaqtiqarlugit inulirijikkut amma nunalinni makimajjutiit. Pitittimmijuuq tunngavimik qaujisaqtauniarluni pivallianiujuq amma uuttuutit saqqiqtaujut takussautittillutit inunnut pimmarigijanginni amma pijumanirijanginni.

Sivumuarutissaq angiqtausimajariaqaqtuuq, saatassaujariaqaqtuuq, amma kajusiinnattiarluni kiinaujaqatittiniq. Inuit sivunianiigiqaaqtut isumaliurutaunijunik, sivukkaqtaillutit sanajauningani amma saqqiilutit aqqigutissanik takussautittijunik sannginittinni, iliqqusittinni, amma taututtatinni sivuniksamut. Piliriqatigattiallutit, atuqtussanik, amma ippigusuttiallutit Inuit namminiqsurninginni, piirunnaqtavut pitaqanginniujut pivissaujunik amma qanuingittianirmut ammalu Inuit pitillugit inuusiqattiarutimut, pijunnaqtitaatillugit, amma piruqpalliatitaullit inuusirminik. Maannaujuq pijumaniujuq Ukiuqaqtumi pivalliatittinirmut ajauqtuijjutaujuq piliriqatigiingujunut sanngatittigiatittinirmik Inuit nunalinginni atuqtutik nutaangujunik marruuliqqangajumik atuqtaujunnaqtunik makimajjutinut inulimaamuungallutit qanuiliurutiqarniaqtut atuutiqaqtatukkut pilirijjutaujunik ajuqsarnirmut amma piiqtauluni aviksianiujuuq inunnut amma nunaqaqqaqsimangittunut nunalinni.

Katujjiluta sivunissaliurunnaqtugut ajuqsarniq inuusirijaujunniirluni Inuit Nunanganni kisanili aniguisimajugut atausuqatigiinnikkut, sapiliqtaillimanikkut ammalu katujjinikkut aulajjaigianirmik.

Uigu A

Inuusirmut Qanuujjtauvattut Inuit Qanuingittiarusinginnut Ilinniaqtuliriniq

Sanngijumik attuanigaqtuuk ilinniakkannikkut ilippalliani amma Inuit qanuingittiarusingit inuusirmut kiinaujaliurasuarniq qanuinniujuq amma kiinaujjassaaqarniq, piujumik attuiqattaqtuq qanuingittiarusingimut. Pivaalliqsimagaluaqtillugu ilinniarniq, atuinnaqattianginniq ilinniarnirmut amma amisuullutit nuqqaqattaqtut, Inuit suli saangajut ajjiigitaunginirmik qallunaanut kanatami. Suurlu, 42–pusant Inuit pijariiqsimajut ilinniavijjuarmi 87–pusanngullutit nunaqaqqaqsimangittut Kanatamiutait.²² Ilaliujjina-sunni Inuit uqausingani amma amisuruqtinasuttigit Inuit ilisaijiit piujummariulluni alluriarutiujut. Kisianili, apuqtarutiujut suurlu uqalimaarunnattianginniq, angirrait inugialuarningit, amma iliqqusir-muungangittut uvvaluunniit ilisarijaujjutitaaqsimangittut suli taimailingavuuq.

Inuit ajauqtuisimalirninga ilinniarutiniq piusivvallittinasunnirmut arraagugasaalunnt, saqqiisimaliqtuq pigiaqtitausimajunik suurlu Inuit Quttiniqsamut Ilinniarniq Upalungajauti.²³ 2011 Kanatami Upalungajauti Inunnut Ilinniaqtuliriniq ilaliujjisimajut 10–ni atuliqujaujunik piusivaalliqujillutit ilinniarutiniq Inuit nunangani, piqasiutillugu surusinut ilinniarialitainnaqtunut piliriat, ikajuqtuijuti quttiniqsamut ilinniarnirmut, amma ilaliutijaulutit Inuit qaujimajatuqangit.²⁴ qanuiliurutiqaqsimaliqtut maannapaluk sanajaunasunninganut Inuit Nunangani ilinniavimmariuluk piviqattittigajaqtuq inunnik ilisarijaujjutitaarutissanik, iliqqusimuungajunik quttiniqsami ilinniarnirmi nunaqutingani.

Inuunasuarniq

Inuit inuunasuqaqpanningit ilaqaqtut tamakkiinni kiinaujjassanasunnirmik iqqanaijaakkut amma piqqu-situqakkut qanuiliurniuvattukkut, suurlu angunasunniq niqinik, sanaqattarniq sunatuinnarnik, amma nunalinni pijiqtirarnikkut. Ukua pilirijusiit niqqaqattivattut amma kiinaujaliurasunnikkut ikajuqtuijuti-nik, ammaluttauq sanngatitilluni kinauninginni iliqqusituqakkut amma nunalinni katititilluni. Takullugit 2019–mi Nunaqaqqaqsimajunik Inunnit Qaujisarniq, 85–pusanluat Inuit ukiuqaqtut 25–mi 54–mut Inuit Nunangani piliriqatigiippattut piqqusituqakkut qanuiliurniujunut suurlu angunasunnikkut, iqqallianikkut, nuattillutit nunararnik, uvvaluunniit sanaugarnik sananikkut, nalunaiqsijuq itijumik attua-qatigiinniujuq piqqusituqatigut, iliqqusituqatigut, amma qanuingittianikkut.²⁵

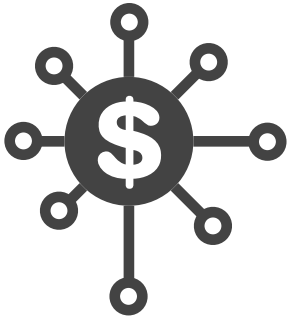
Pivaalliqullugu ilautittinikkut piriqtittivallianiq Inuit Nunangani, pimmarialuujuq nalunaiqtaujariaqar-ninga iliqqusikkut ujjinarniujuq katinngajukkut kiinaujaliurasuarniq, ilaqarmat tamakkiinni niurrutiqa-rasuarnirmut tunngaviqarniujuq amma nunami tunngaviqaqtumut pilirijusunik. Inuit inuusingit saqqijaaqtitauningit ilaqaqtut uvani Inuit Attuqtaunirmut Pivaallirutitsanullu Angirutingit (IBAs) pivalliatittinirmut pilirianik, sanajuliriniq pilimmaqsainiq, namminitaarnirmut pilimmaqsainiq amma ikajuutiit, angunasunnirmut ikajuutiit piliriat, niuvirniq, amma kiinaujaliurutiqarasuarniit ajjiingiruluu-jaqtunik nunami amma imarmillu tunngaviqaqtut kiinaujaliurutiqarasuarniit. Ukua pigiaqtitausimajut turaagaqaqtut iqqanaijaassanik saqqiitittinirmik, pilimmaqsaititillutit, isiqsaraijuttissaliurlutit amma sanngaqtigiarlugit ilagutisimajut illuliuinirmut niurrutiqaniq, amma ikajuqturlugit qanuiliurutaqut angunasunnirmuungajut, piusigiatittijut kiinaujaliurasuarnirmik amma nunalinni qanuingittianirmik. Katujjulluni aaqqittausimajuq gavamatuqakkut Nunaqaqqaqsimajunut Ajuunngiqsainiq amma Iqqanaijaruqtittinirmut Piliriat ikajuqtuijuq inunnik pijiqtraqtuijunik katujjiqatigiinik sanavattut amma iqqanaijaanik pilimmassaivattut Inunnut Inuit Nunangani amma inugiattukkuviniq qallunaa nunanginni.

22 “Naasainirmut Nalunaikkutaq, 2021 Naasainiq Inugiattunik,” Killissiniaqtikkut Kanatami, 2021; Ukiuqaqtut 19–mi ungataanullu pijariiqsimajut, paippaataasimajut uvvaluunniit ilisarijaujjutitaaqsimajut.

23 ITK, Inuit quttiniqsami ilinniarnirmut upalungajauti (2020), www.itk.ca/wp-content/uploads/2020/06/ipse-strategy_draft_english.pdf.

24 kanatami katimajiralaat inunnut ilinniarnirmut, sivullisipaak kanatamiutait, kanatamiutait sivullisipaak: kanatami upalungajauti inunnut ilinniarnirmut 2011 (ITK, 2011), www.itk.ca/wp-content/uploads/2011/06/National-Strategy-on-Inuit-Education-2011.pdf.

25 “nunaqaqqaqsimajunut Inuit qaujisatqatigut (IPS),” killissiniaqtikkut kanatami, 2022.

Kiinaujanik tuniuqqainiq

Kiinaujaliurniqsauniq attuaniqaqtut piuniqsanik aanniaqarnangittulirinimut qanuinnirijaujunik. 2021–mi, akunninganiittut taaksiijaqtaulauqtinnagit kiinaujjassaas Inunnut nunaqaqtut Inuit Nunangani \$32,000–paluulauqtuq, mikiniqsammarialuujuq \$100,000–liuqtunik nunaqaqqaqsimgittut Kanatamiutait nunaqaqtut Inuit Nunangani taimannasainna inuunasuarnimut akiliqsuivattut.²⁶ Inuit kiinaujaliunasuaqpattut ajjigiingittunik piliriviniq kisiani, illuliunimut ilauqataunginiqsauinginnut Inuit tunngaviqaqpattut gavamakut ikajuutinginni. Ukua kiinaujaliat ajjigiinginniujut atuinnaqaqtittivattut ilinnianimut, iqqanaijarnimut, amma niqittiavanut, piluaqtumi ungasittumiittut aviktuqsimanijunuk inuunasuarnimut akingit akitujummarialuutillugit. Una kiinaujaliurasuarnimut ajjigiinginniujut attuiqattaqtut isumakut qanuujjutinik amma timinginni, piluaqtumi atausiq angirarajaq qatanngutigiiunut amma mikiniqsanik nunalinni.

Inuit ajauqtuisimaliqtut ilautittikannimallutit kiinaujaliurasuannimut iqqanaijaakkut amma tukimua-giatittinasuttutit angunasunnimut kiinaujaliurutit kajusiinnaqullugit iliqqusituqatigut pilirijjusiujuq kiinaujaliurnikkut ikajuuqtuisinnaa nunaliminut. Piusivaallitittiluni kiinaujanik tuniuqqaijjutinik Inuit nunanginni pitaqariaqaqtuq atuinnaqarnimik ilinnianimut amma pilimmaqsainimut, gavamait ikajuutingit iqqanaijaanut, namminirijaujut ilautittilutit, amma kiinaujaliat aqqigiqtaulutit (kiinaujjassaas iqqanaijarnikkut, inulirijikkut, asingillu) malillutit inuunasuarnimut akingit akitujaluuningit.

Niqiqattiarniq

Titiraqtausimattiaqtuq niqiqattiarniq akaungiliurutijummariummat Inunnut. 1996–mi Nunarjuarmi Niqinut Katimavijjuaningani nalunaiqsilauqtut: “Niqiqattiarniq taimaittuq inulimaat, qangalimaakkut, piqallarittillugit, amma kiinaujaliurasuarnimut atuinnaqaqpata naammattunik, attanangittumi, amma niqittiavanik pijariaqaqtaminik timimminut amma niqinik ajjigiingittunik qanuungittiaqtumi inuusiqarnimut.” unikkaaq Niqiqattianginnimut Mitsaanut 2001–mi aqqigiqagsigalaalauqtut Nunarjuarmi Niqilirinimut Katimavijjuaningani saqqiillutit inuusirmuungajumik. Una nalunaiqsilauqtuq assuruu-tauvattunik attanaqtumiittunut inunnut atuinnaqanginninginnut niqinik amma nalunaiqtaulluni niqi inummut pijunnautiummat.²⁷

Inunnut, niqiqattiarniq amma niqinik namminiqaarniq tukiqarmijuq atuinnaqarnimik niqinginni, pimmarigijjaumma Inuit iliqqusinginnut amma inuusinginnut. Niqiqattittikannirniq amma namminiqaarniq inunnut pijaujariaqammarittutit Inuit qanuungittiaqullugit amma kajusittiniaqtuni inuusilirimut kiinaujaliurasuarnimik amma iliqqusimut ajjigiittinimik amma asinginnut Kanatamiutanut. Titiraqtausimajuq Inuit nunangit saangammata anginiqaamnik angillivallianinga niqiqattianginni nalianutuinnuq nunaqaqqaqsimgajunut nunaqaqtut pivallasimaniqaqtumik nunalirjuami. 2022–mi Nunaqaqqaqsimgajunuk Inunnut Qaujisarnilauqtuq nanisilauqtut tisaumaliqqangajumik (77–pusant) Inuit Surusingit Inuit Nunangani angirraqaqtut niqiqangiluaqtunik.²⁸ Niqiqattianginni angijummarialummik saqqiisimajuq niritiaqattanginnimik amma attuaniqaqtunik timimmigut aanniataaqaqtut pijjutaulluni suurlu kiinaujjassangiluaqtunut, akitujaluuninginnut niqii, silaup asijjipallianinganut, amma atuinnaqangilluarninginnut niqituinnarnut.

26 “Naasainimut Nalunaikkutaq, 2021 Naasainiq Inugiattunik,” Killissiniaqtikkut Kanatami, 2021.

27 Niqissaqattianginniup Qanuilinganinga (Nunarjuarmi Katimajit Niqilirinimut amma Piruqsijit Kanatami, 2001), <https://www.fao.org/4/y1500e/y1500e00.htm>, 49.

28 “Nunaqaqqaqsimgajut Inuit Qausaqtaungit (IPS),” Killissiniaqtikkut Kanatami, 2022.

Tamakkuva assurunnagtut pijjutigigaluaqtugit, Inuit nunangit sapilirunnangittut. Piqqusituqakkut qaujimanuujunik amma kajusiinnarunnaningit angunasunnirmut pilirijjusiit sanngijjutaummata atuqtaungunnaqtutik piusivaallititauninginnut niqiqattiarniq amma namminiqaarniq. Taimainninganut, atangiijumik upalungajajautiit amma makitattiatukkut nunalinni tunngaviqaqtut kiinaujanik inunnut angunasunnirmut pilirijjusinik pijariaqaqtut atuutiqaqtiaqjiniirmut atuliqtitauninga 2021 Inuit Nunangani Niqiqattianirmut Upalungajajauti.²⁹ Gavamatuqakkut Kanatami ilinniarnik niqilirinirmut piliriat niriugijaujuq piusivaallittiniarnirmik Niqiqattiatittinirmik Inuit Nunangani. Ilagiaruti Angunasunnirmut Ikajuutiit amma nunalinni Niqilirinirmut Pilirianut Kiinaujat pigiaqtitausimajut uumunga Niqittivalirinirmut Ukiuqtaqtumi Kanatami piliriat 2018–mi, ammalu kiinaujaqaqtittiniq nutaannguaqtaulauqtut 2024–mi, alluriarutittivaujuq piusivaallititauninginnut niqiqattiarniq Inuit Nunangani. Ukua pigiaqtitausimajut ikajuqtuijut nunalinni tunngaviqaqtut pilirijjusinik, sanngaqtitaugiaqtutit angunasunniujut amma uumajurasunnirmut qanuiliurutauvattut, atuinnaqattittiniqsauniaqtut niqituinarnik, amma simuaqtauluni niqinik namminiqaarniq.

Illuliriniq

Sanajaulauqtillugit nunaliit, Inuit nunangit saangaqattalauqtut assuruutinik attuaniqaqtunik naammangittunik amma attanaqtunik illunik. Inugiattummarialuullitit amisut, akunialuk utaqiqattaqtutik ikajusiatitausimajunut illunit, ammalu namilimaq sanajaujariaqammarittut angirrait Inuit Nunanganilimaattiaq takussautittijut Kanatami aksuruutauniqpaanguningani aanniaqarnangittulirinirmut kikkutuinnamut. 2021–mi naasajjiit nalauttaalauqtut 47–pusanpaluit Inuit nunaqaqtut Inuit Nunangani angirraqalaurmata inugialuaqtunik angirranik.³⁰ Illuqangiluarniq naammattunik amma naammattunik illuni imaittissimajut, amma taimaittijuq, qanuujjutaujummariuluuvattunik Inuit nunalinginni. Attuiniujut Inuit timinginni amma qanuingittiarninginni angijummarialuujut nalunaiqtaulaurmat amisummarialuit aniqsaaqtunirmut aanniaqarmata, sururnaqtunik mamijuitunik, amma ilagininik aanniqtirinirmik.

Piusivaallittiniq illulirinirmik Inuit Nunangani pijariaqaqtut aaqqissuiqatigiinasunnirmik amma piliriqatigiinasugiaqarnirmik nakinngaaqsimajulimaangulitit piliriqatigiittut atuliqtitaugullugut 2019 Inuit Nunangani Illulirinirmut Upalungajajauti, katujjauulluni aaqqittalauqtut inunnut amma Gavamatuqakkunnut atuqtutik Inuit–Kuin Kiggatuqtingit Katimajiralaangit.³¹ Inuit nalunaiqsusimajut pitaqariaqarningani kajusititaunginnaqtumik amma nalimugiittumillu kiinaujanik ikajuqtuijuttiksamt, nalunaiqtausimattiarlutit katujjiqatigiit piliriaksangit, ammalu pijunnarnitaatitaulutit nunalinni iqqanaijaqtuijut piliriarunrarlutit illuqariaqallarittunik. Inuit namminiqsurninga saqqittinirmik illunik Inuit Nunangani piusivaallittiniaqtut illulirinirmut saqqiqtanik.

29 "Inuit Nunangani Niqiqattianirmut Upalungajajauti," ITK, 2021, www.itk.ca/projects/inuit-nunangat-food-security-strategy/.

30 "Titiraqsimajut 98-10-0284-01 Amisuuningit Inuit Atausirmi Illurusirmik Nunaqaqqaqsimajut Kinauninginni, Illumi Naammagijaminik amma Angirrait Nunaqaqqaqsimajunut Nunait: Kanata, Aviktuqsimaniujut Amma Ukiuqtaqtumi Aviktuqsimaniujut," Killissiniaqtikkut Kanatami, Ullumimuungaliqtitaulauqtut Kingulliqpaami Iipuru 29, 2026–Mi.

31 "Inuit Nunangani Niqiqattianirmut Upalungajajauti," (ITK, 2019), www.itk.ca/wp-content/uploads/2019/04/2019-Inuit-Nunangat-Housing-Strategy-English.pdf.

Iliqqusiliriniq amma uqausiliriniq

Sangijumik attuaniqarniq inuup iliqqusinganut amma uqausinganut kajusitittivattuuq ippigijaqarnirmik amma ilagijaunirmik nunalimmi, piusivaallitittillarippattuni qanuingittiarutininik amma qanuingittianirmik. Gavamakktu atuagangit 1950–rujunik ulavisailaurmata Inuit piqqusituqatigut inuusinginni, avititaullutit qatanngutigitiit amma kinguvaariinik quaqsanaqtukkuqtitaullutit, ilainnaqtaullutit, amma nunaminik jagaititaullutit uqausirminillu. Amisut Inuit iliqqusirminek jagailaurmata pijutigillugit katitirinirmut atuagait, nuttiqtaujariaqarningit, 1960-nginni surusiit aullaqtitaularninginnut qallunaanut, ammalu ilinniariaqtitaavalauqtut, taimainninganut nunguppallialilaurmata iliqqusituqakktu qaujimanuujut ammalu atuqtauvattut. Ullumiujuuq, amisuruqpallianinginnut atuqtauvalliajut Qallunaatitut ammalu Uviititut Inuit Nunanganni nungutirikkanniqpalliammat Inuktut, tamainni Inuit aviktuqsimaniujunik unikkaaqsimajut qattiinnaruriarningani atuqtauninga Inuktut angirrarijaujuni uqausirijauulluni arraaguni aniguqtuni, ajjigiinnginniqallarittuni namituinnaq ammalu iluani aviktuqsimaniujuni. Ukunangat Killisinaiqtikktu Kanatami, 2021–mini, atangipaluttuti Inuit nunaqaqtut Nunavimmi (92–pusant) uqausiqaqpattut Inuktut angirramini, kisiani titiqqait pusantigut asinginni aviktuqsimaniujunik mikiniqsammariujut: 49–pusan Nunavummi, 2–pusant Nunatsiavummi, ammalu 3–pusant Inuvialuit Nunataarviusimajunik.³²

Inuit uqausingit amma iliqqusingit pimmarialuujut inuup kinauninganut, iliqqusinganut amma piqqusituqanginnut. Tamakkiik Nunaqaqqaqsimajunut Uqausilirinirmut Piqujarjuaq (2019) ammalu Iqqaqtuivilirijjuakktu Kanatami isumaliurutigilauqtanga (2024) nalunaiqsijuuq *Piqujarjuaq Ippigusuttariaqarningani Allait, Inuit amma Allangajuit Surusinginni* inuusuttunginni amma ilagiinik pijunnautiqatut Inuit qiturngaminik piruqsailutit uqausingitigut, iliqqusingatigut, piqqusituqangitigut, amma nunami. Ukua piqujarjuat niriugijaujut sanngatittigianirmik qanuiliurutaunasuttunut utiqtauninginnut, uummaqtauninginnut, sapujjausimaninginnut, amma saqqijaaqtitauninginnut Inuktut. Inuktut utiqtauninga katujjaulluni sivulliqpautitaunasummijuuq Inunnut–Kuini Kiggatuqtinganu Piliriqatigiinut Katimajiralaa-nginnut. Sapujjausimaningit Inuit uqausingit amma iliqqusingit ilinniattitijariaqatut amma pilimmaqsaunirmut pilirianik, gavamaik kiinaujaqaqtittiningit angilligiatulutit, nunalinni pigiaqtitausimajut, iqqanajarnit ilalujjiniq, atuinnaqarniq pijiqtirautininik Inuktut, amma atuqtaulutit qarisaularijijit amma tusaumalirijit kajusiinnaqullugu kinguvaassatinnut.

Piuninga Ilinniariuqsajunut Pivalliatittiniq

Atangijumik kamagijaqarniq angijuuqqaarijaujuni amma surusinik najjililauqtinnagit najjisimaliqitillugillu amma ilinniariuqsajunut pimmarialuujuuq qanuingittiakutaannirmut. Una piqasiujjijuuq najjijut kamagijauttiaringinni, amaamatittinirmut ikajuutiit, atuinnaqarniq iliqqusimuungajunik ilinniariatainnaqtunut pilirianik, amma takutittiluaqtailimaniq imialummi amma siggalianik. Kisianili, ajuqsarniujuuq Inuit nunanginni katitausimajut atuinnaqattianginninginni iliqqusimuungajunik aanniaqtulirivininik ilalujjivattuuq aannianut amma aksuruutaullutit tikiutinasunnirmut anaanagijaujunut amma qiturngarijaujunut qanuingittianirmut.

Inuit angiqsimattiaqtut pivalliatittinirmik Ilinniariuqsarnirmut amma Pairiviillu (ELCC) aaqqissimaningani pitaqaqtittijumik piuniqpaamik inuusirmik pigialiqtillugit Inunnut surusinut. Una takussautitaujuuq 2018 Nunaqaqqaqsimajut Ilinniariuqsajut amma Pairiviillu Tunngavinga.³³ Piuniqpaamik, iliqqusimuungajumik, amma akituluangittumik ELCC ikajuqtuijuttu qanuingitiaqtukktu pivalliatittinirmik, akikilligiatittilluni akinginni ilagiinut, amma angilligiatittilluni angijuuqqaarijaujunik amma pairijinik ilautittinirmik akiliqsuqtaulutit iqqanajarlutit imminut. Atuliqittiniq atuinnaumik naammattumillu ELCC ilinniariutiksangit ikajurniqarniaqtuuq mikilligiatittinirmik surusinnut ilagiinullu ajuqsarniujunik.

32 "Naasainirmut Nalunaikkutaq, 2021 Naasainiq Inugiattunik," Killisinaiqtikktu Kanatami, 2021.

33 Iqqanajjaqtulirijjikkut amma Inuusimut Pivalliatittiniq Kanatami, Nunaqaqqaqsimajut Ilinniariuqsajunut amma Piirivintu Tunngavinga (2018), https://www.canada.ca/content/dam/canada/employment-social-development/programs/indigenous-early-learning/1352-IELCC_Report-EN.pdf.

Atuinnaqanginniq naammattunik pijiqtirautinik assuruutaunginnaqtuq amma sivulliqpauqujaujuq qanuingittiarlutit surusiit piruqalliaqullugit. Inuit Surusingit Sivulliqpautitaullutit Pigiaqtitausimajuq ikajuqtuijuq pijarialinginni Inuit surusinginni amma inuusuttunginni (ukiukinniqsait) ilullisuqtaulutit pitaqanginnijut pijiqtirautinut. Una pigiaqtitausimajuq turaagaqauqtuq Inuit surusiit atuinnaqaqullugit aanniaqtulirinimut, inulirijinut, amma ilinniarutinut, pijiqtirautinut, amma ikajuutinut, pijariaqaqullugit, sulillarittukkut nalimugiittitaullutit Inuit surusingit asinginnut surusinginnut kanatamiutalimaanut.

Gavamatuqakkut piqumarjuanga *Ippigusttiaqtuq Allait, Inuit, amma Allangajuit Surusinginni, Inuusuttunginni amma Ilagiinik* nalunaiqsijuq pimmaruuninganut asijjirniujuq surusinik kamagijaqattianiq sapujjausi-maninginnut taimaittallittinimut, pijjutiuluqauqtuq ilullisuqtaujariaqarningit aaqqiumajunik pitaqanginnijut, tautullutit kamagijausaraigiqarninginni amma ikajuqtuijuq tissaqarlutit surusinut, inuusuttunut amma ilagiinut. Taanna piqumarjuq ikajuqtuijuq pijunnautinginni Inuit nammiqsunimut amma maligatigut pijunnarniqanirmik surusinut amma ilagiinut pijiqtirautinik ammalu pitaqattittiluni kanatami malittaujarialinni piuniqpaakkut pijumanirijaujut atuqtaugaluarmanagaata Inuit surusinginnut. Inuit aviktuqsimaniujut ajjigiingittumik piliriaqaqtut sanajauningani pijunnarnijaujut tamakua kamagijaujarialit pijauniarlutit.

Aaqqissuiniq uuttutuijariiqutunik piusivaallititauqullugit ilinniariuqsajunut atuqtauvattut pijariaqarniaqtut katitaullutit iliqqisirmungajut pilirijjusiit piqasiutilugu Inuit piqqusituqakkut irnisussiniingit, ammaluttauq angilligiqtauluni inunnut aulataujut nunalinni tunngavicaqtut piliriassait amma pilimmaqsainiujut.

Atuinnauningit amma Atuinnautitaujut Aanniaqtulirinimut

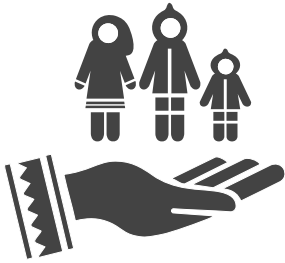
Titiraqtausimattiaqtuq Inuit saannganingit aaqqiumasimajukkut ilainnaqtauaqattaninginni aanniavinik apuqtarutaujariaqangikkaluarmat, suurlu pitaqanginnijut amma turaanganiaqauqtut aanniaqtulirinimut pijiqtirautit. Takullugit killisinaqtiit Kanatami, 2017–mi 2020–mut, 56.5–pusant Inuit nunaqaqtut Inuit Nunangani uqalauqtut aanniaqtulirijiqanginniraqtutik taassumingassainnaq.³⁴ Ilagiarlugu, piunnginiq-sauvanningit aanniaqtulirivuijut Inuit nunanginni saniani asingita Kanataup nunalinginni iqqanaijaria-kainnapattut pijjutigijauullutit aanniaqtulirijit qaujimanigarnatillu Inuit iliqqusinginni amma uqausinginni. Uqausiqatigiinginni pigganaliqtittikannipattut upinnarani amisut Inuit Inuktut uqausiqarmata kisiani atangipaluttutik aanniaqtulirijit inuktuurunnangimmata, tusaumaqattautiniq pijjutauliqtuni, kamagijauuttirunniqtuti, amma pijarialingi kamagijaujunniiqtutik. Ukua aaqqiumaninginnut pijjutaujut akaungiliurutiqaqtittivammata aanniaqijaujunik amma inummot pijunnautingijaujut isumaaluutit Inuit nunanginni.

Ajjigiittinimut aanniaqarnangittulirinimut pijiqtirautinik pijaujariaqallarittuq piliriaqariaqarninginnut inunnut. Qatiqatigarniq Inuit Nunanganilimaattiaq nalunaiqtaulauqtut sivulliqpauqujaulluni piusivaallititaunasunningit kamagijauniujut, piliririjauluni akiraqturniujut nunaqaqqaqsimajunik, amma mikilliaqtitauluni aanniat ajjigiingititauningit inunnut. Inuit nalunaiqsisimajut aaqqigiarutissanit Gavamatuqakkut mikilligiatittijariaqarninginni amma nuqqaqtitauluni aaqqiumaniujut ilainnaataunimut piqasiutilugit Aaqqiumaniujut Ilainnaarniit Malittaujarialit Aanniaqarnangittulirijinut Inuit Nunangani, ITK 2021 uqausiksanut paippaanga.³⁵ Aaqqigiarutissait nalunaiqsisimajut pimmaruuningani ilinniatittiniq amma iqqanaijaaqtaattittiniq Inuit aanniaqarnangittulirinimut qaujijamajitarnik, ammaluttauq pijaujariqammarittut kiinaujaqaqtittiniujut aanniaqarnangittulirinimut makimajjutinik.

34 Aanniaqtulirinimut Atuinnaqarniq Nunaqaqqaqsimajunut Nunaqaqtunut Sanirvaktausimajuni, Allangajuni amma Inunni, 2017 to 2020, "Killisinaqtiikkut Kanatami, 2023.

35 Aaqqiumajunik Ilainnaataunig Malittaujarialit Aanniaqtulirijinut Inuit Nunangani: Naittuq Uqausiusimajut Paippaaq (ITK, 2021), www.itk.ca/wp-content/uploads/2021/02/20210122-ITK-Systemic-Discrimination-in-the-Provision-of-Healthcare-in-Inuit-Nunangat.pdf.

Isumakkut Qanuingittiarniq

Inunnut, atangiijumik tautugarijavut isumakkut qanuingittiarniq piqasiutilugit timikkut, ippinnianikkut, isumakkut, ammalu tarnikkut qanuingittiarniujut. Nalunaiqsijut nalimugiiqittiniq ammalu aaqqu-manirmik imminik ammalu nunalinni, ammaluttauq kajusitittijut sanngijumik iliqqusituqakkut kinaunirmik, ikajuqsuijuq piliriqatigiinnirmik, ammalu ilagijaunirmik. Atuqtauqattaqsimajut qallunaanut silataaniinngaqsimajunut. Kinguvaariit quaqsaarnaqtukkuuqattaqsimaningit, ammalu inuusilirinirmut kiinaujaliurutiqarasuarnirmut ajjigiinnginniujut attuiniqaqsimammarimmata Inuit qanuinninginnut. Amisut qaujisarutiit takussautittijut sanngijumik attuanirijaujut isumakkut aanniaqarniq ammalu imminiiqattarniq nalunaiqtausimajut quaqsaarnaqtummarimmik amisuuninginnut imminiiqattaqtut Inuit, tallimanik 25-mut tikittugu amisuuniqsajut imminiiqattaqtut Kanatalimaami.³⁶

Piusivaallititaunasunginnaqtuugaluat isumakkut aanniagijaujut Inuit nunanginni, aaqquissuivannikkut qanuiliurutaunasuttut nalunaiqtausimajunik 2016 Kanatami Inunni Imminiiqtaillitittinasunnirmut Upalungaijautimik.³⁷ Piliriarijauningit inuusirmut qanuujjtauvattut atangiijukkut kajusitittijutiksamit isumakkut qanuingittiaqujinirmik amma sapiliqattanginninginnut Inuit.

Immini Attanaqtumiittailimaniq amma Sapujjausimaniq

Katittugit atuqtausimajut, inuuqatigiinniujut, amma kiinaujaliurasuarnirmut pijjutaujut takutittisimammat aanniqtiriqattapallianiujunik Inuit nunanginni, piluaqtumi, aanniqtiriniq arnanik, nukappianik, amma 2SLGBTQQIA+ inunnik. Inuit arnait uqaqsimajut aanniqtiriqattaqsimaniraqtutik marruaqtigtutik taimaitauvanninginnut nunaqaqqaqsimangittut arnait saniani. 2021–mi, 14.4–pusant Inuit arnait atuqsimaniralauqtut timikkut uvvaluunniit qungujunianikkut aannittausimaniraqtutik taqqiit 12 aniguqsimaliqtutik saniani 6.1–pusant nunaqaqqaqsimangittut arnait.³⁸ Atuqtauqattaqsimajut qallunaanut silataaniinngaqsimajunut amma attanaqtumiittausimaninginnut ilinniariqtitauqattalauqsimajut pavvisaisimajummariummata piqqusituqakkut ilagiinirmik amma nunalinni aaqqumaniujuunik, kinguvaariinik quassaanaqtukkuutittiliqtutik, pivaallirutausimajut aaqqumasimajunut inuqatiminik akiraqturiniq, atuinnaqangiluarniq atuqtussanik amma ikajuutinik, ammaluttauq asingit inuusirmut kiinaujaliurasuarnit qanuinniujut nalunaiqtausimajut uvani titiqqamik. Ukua pijjutaujut pijjutiqaluaqtut pirajaqattarniujunik Inuit nunanginni, tamanna pijjutigillugu, ilagiliutisimajut inugialuarninginni Inuit iqqaqtuivillirivinginni. 2022–mi 2023–mut, Inuit tigujausimajut Kanatami 1–pusanngulauqtut katittugit tigujausimajut 0.2–pusanpaluulluni Kanatalimaami tigujausimajut.³⁹

ITK–Pauktuutikkut 2021 kanatami Inunnut Aullajjaigiarutimut Pannauntinga Jagauqqajunut amma Inuaqtausimajut Inuit Arnangit, Nukappiat amma 2SLGBTQQIA+ Inuit nalunaiqsisisimajut aulajjaigiarutissanik piliriarijauniaqtunik amma nuqqaqtitaulluni arnauqatigingitaminut angutaqatigingitaminut aanniqtiriniq pijjutigillugu 46 Inunnut turaangajut Maligalirinirmut tuksirautit iluaniittut Utigtittinasuannirmik Sanngininginni amma Ininginni: Kingulliqaanga Unikkaaq Kanatami Qaujisarniujumut Jagauqqajunik amma Inuaqtausimajunik Inuit Arnangit amma Nukappiat.⁴⁰ Piusivaallitittinasunnik attanangittumiiqullugit amma sapujjausimaqullugit Inuit arnait, nukappiat, 2SLGBTQQIA+ Inuit, ammaluttauq ilagijangit, atangiijukkut qanuiliurutaulariqatut ilaliujjisimalluni tamakkiinni maannalariq, iliqqusimuungajumik attanajjaijutiksani amma attanaqtumiittailitittinasunnirmut pigiaqtitausimajut sannginiqatittijut Inuit sanngininginni. Ilagiarlugu, ujjirusiliqtittikannirlutit, ilinniattittijutissanit atuinnaqarlutit aippariittiarutissanut, amma aaqquissuilluni kiinaujaliurasuarnirmut pivissaujunik ikajuqtuijunnaqtumik mikillivaallitittinasunnirmik aanniqtirinirmut amma pitiqtilluni mamisautinik

36 Canada-mi Inuit Imminiiqattaqujinnginnilirinirmut Parnautiliarisimajangat (ITK, 2026)

37 Ibid.

38 Naasainirmut Nalunaikkutaq, 2021 Naasainiq Inugiattunik, "Killissiniaqtikkut Kanatami, 2021.

39 Arraagutamaaqsit Unikkaaq 2022–2023 (Kanata, Qaujsaqtu Ikajuqtuivimmi Allavvinga, 2023).

40 Kanatami Inunnut Aulajjaigiarutimut Pannauti Jagauqqajunut amma Inuaqtausimajunut Inuit Arnait, Nukappiat, amma 2SLGBTQQIA+ Inuit (ITK, 2021), www.itk.ca/wp-content/uploads/2021/06/20210602-mmiwv-inuit-action-plan-full-EN.pdf.

amma makimainnarutissanit nunaluijunik. Kanatami Inunnut Aullajjaigiarutimut Pannautinga nalunajasiqsimajut aullajjaigiarutinit attuaniaqqtunik ajuruniitittinasuannirmut upalungaijautimik Ilaligiliujjausimalluni aullajjaigiaruti 4.2 pivalliatittiqujillutit kanatami kiinaujjasaanut pilirijjusimik amma aullajjaigiarutimi 4.4 atuliatittiqujijjuq ajuruniitittinasuannirmut akinginni uuttuutimik.

Nunaqaqaaqsimajunut Iqqaqtuivilirinirmut Upalungaijauti, ammaluttauq inunnut turaangajuq, katujjaulluni aaqqitausimajuq gavamatuqakkunnut amma Inunnut, nalunajaisimajuq aullajjaigiarutissanik pilirijjauqullugit aaqqiumajukkut ilainnaaqsiqattarniujuq amma inugialuarninginnut Inuit iqqaqtuiviliriniujumik.⁴¹ Nunaqaqaaqsimajunut Iqqaqtuivilirinirmut Upalungaijautinga piliriaqqtuq Inuit sivulliqpauqujanginni piqasiutillugit makimajjuit, pirajattailittinasunniq, nunalinni qanuingittiarniq, atuinnaqqtut maligalirinirmut, atuagaliurniq, ikajuqtauviit, inunnut aulataujut iqqaqtuivikkut kamagijaujut, ammalu Inuit namminiqsurninginnut. Una piliriaq ikajuqtuinaiaqtuq attanangittumiiqullugit amma sapujjaisimaqullugit Inuit amma sanngatitaugiarlugit nunalinni qanuinginniujut.

Avatiliriniq

Avativut pirjuangummat inuusirmut qanuingijjutigijaulluni upinnarani Inunnut nuna attuaniaqarmat amma niqissaqsiaqattaqtutik, Inuit attuqtausaraimmata piluaqtumi avati asijjipalliatillugu. Pijjutaujut suurlu silaup asijjipallianinga, ajjigiininiujunik uumajunik jagainiq, akitturiaqsimaningit usijassait, amma suruqtausimaningit attuisimammata niqiqattiarasunnirmik, kiinaujaqattiatittinirmik, amma timilimaanginni. Silaup asijjipallianinganut attuiniujut qangalimaq, suurlu tariup quvvasivallianinga ammalu asijjipallianinga nunaup quanguninga, ulurianarutaummata Inuit nunalaninginnut. Siku auppallianinga, asijjipallianinga ingirranirivattanginnut, ammalu ingirranuijuttu attanaqtumiilipallialiqqtutik angunasuttinut ammalu angunasuttiit kappiasaariliqtutik niqissaqarvuijunik ammalu akitturirutauiqtutik amisururiarningit usikattaqtinut ingirranuijuttu silaup asijjipallianinganut attuiniqarmijjuq inunnut sikukkut ingirranirivattanginnut ammalu najuganginnik ammalu nuuppallianirivattanginnik imarmiutait uumajuit.

2019 Kanatami Silaup Asijjipallianinganut Upalungaijauti nalunajasiqsimajuq aullajjaigiarutissatuinnarnik tallimanik kasuumaniaqqtunik sivulliqpauqujanik katiqsuqtausimalutit qanuiliurutissait amma aaqqittaulutit aullajjaigiarutiit pijaujariaqqtut malinniqaqtut asijjipallianiujuq amma attuilaqtailittinirmut pijaujariaqqtunik.⁴² Mikillivaallitittinasuttut attuiniujunik silaup asijjipallianinganut, Inuit nunalingit pijariaqqtut kajusiinnarutissanik atuqtussanut aulattijjuttissanik amma sanngatigiarlugit nunalit sapiliqtailinirijangit aturlutit inunnut aulataujut silamut aullajjaigiaruti, pijunnanitaaqpallialutit, amma piliriqtatigiinnimullu.

Inuit Silangata Qanuilingananganut Titiraqsimajut amma Inuit Nunangata Qanuilingananganut Titiraqsimajut atuinnauttijjuq katimanirmik quttittumiinniqsani uqaqtatigiigutaulauqtunik isumaliurijinut Inuit Nunataarnirmut Katujjigiatigiinirmut amma Avatilirijjikkunni amma Silaup Asijjipallianinganut Kanatami, ammaluttauq asinginnik attuaniaqqtunik kanatami piliriviniq. Nunaup mitsaanut sivulliujuumajut ilaqaqtut kajusiinnarunnaqtumik atuqtaugunnaqtunik ajjigiinngittunut uumajunut ajjigiinnginninginiujut, nunami–tunngavilinnik piuqsuarnirmik, sila–silamut attuanirijaujunik, amma uumajuit ajjigiinnginninginnik.

41 "Nunaqaqaaqsimajunut Iqqaqtuivilirinirmut Upalungaijauti," Iqqaqtuivilirijjikkut Allavvinga Kanatami, Maannalisaruqtitaulauqtuq Maatsi 31, 2026–mi, www.justice.gc.ca/eng/csj-sjc/tjr-dja/tjs-sja/index.html.

42 "Kanatami Inuit Silaup Asijjipallianinganut Upalungaijauti," ITK, www.itk.ca/projects/national-inuit-climate-change-strategy/.

Uigu B

Piliriarijaujut Inuusirmut Qanuujjutauvattut Inuit Qaniingittiarusinginnut

Titiraujaqsimajuq 4 nalunaijaqsisimajuq ITK pigiaqtissimajanginni sivumuaqtittijumallutit atuni inuusirmut qanuujjutauvattut Inuit qanuingittiarusinginnut, nalunaiqsisimajuq qanuq atuni inuusirmut qanuujjutauvattut piliriangusimmangaata pigiaqtitausimajariitqunik.

Titiraujaqsimajuq 4: Piliriarijauningit Inuusirmut Qanuujjutauvattut Inuit Qanuingittiarusinginnut

Inuusirmut Qanuujjutauvattut Inuit Qanuingittiarusinginnut	Inuit Tapiriit Kanatami Pigiaqtissimajangit
Ilinniarsajuliriniq	- Ilaakkuuqtuq Inuit Surusiit Sivullitullugit Pigiaqtitausimajuq (2018) - Kanatami Upalungajauti Inunnut Ilinniaqtuliriniq (2011) - Nunaqaaqaaqsimajunut Ilinniarsajunut amma Pairivinut Tunngavik (2017)
Illuliriniq	- Inuit Nunangani Illulirinirmut Upalungajauti (2019) - Kanatami Inuit Silaup Asijjipallianiganut Upalungajauti (2019)
Ilinniaqtuliriniq	- Kanatami Upalungajauti Inunnut Ilinniaqtulirinirmut (2011) - Inuit Quttiniqsamut Ilinniaqtulirinirmut Upalungajauti (2020)
Isumakkut Qanuingittiarliq	- Kanatami Inunni Imminiiqtaittinnirmut Upalungajauti (2016) - Alianait Inuit Isumamigut Qanuingittianirmut Aulajjaigarutimut Pannauti (2007)
Niqiqattiarniq	- Inuit Nunangani Niqiqattianirmut Upalungajauti (2021) amma Attuaniquaqtuq Atuliqtittinnirmut Pannautimik (2022) - Tukisiumajaujaq Akigijaujut Inuit Nunangani Ilinniarsajuliriniq Niqiqattinnirmut Piliriant Unikkaa (2022) amma Aaqqigiasimajuq Titiraujaqsimajangit Takussautittijuuq Kisutuinnaat Akittupallianinginnut (2023)
Aanniaqtuliriniq	- Qanuippitaa? Kanatami Inuit Aanniaqarnangittulirinirmut Qaujisarniq (Pilirianguinnaqtuq) - Inunni Puvallunniq Nungutitaunasunnirmut Tunngavik (2018) 2011–2021 Inuit Aanniaqarnangittulirinirmut Iqqanaajjaqtulirinirmullu Tunngavissaq amma Aulajjaigarutimut Pannauti (2011)
Avatiriniq	- Kanatami Inuit Silaup Asijjipallianiganut Upalungajauti (2019) - Inuit–Kanatami Titiraujaqsimajuq Salumajumik Piruqpalliani amma Silaup Asijjipallianinga (Pilirianguinnaqtuq)
Immini Attanaqtumittailimaniq amma Sapujjausimaniq	- Kanatami Inuit Aulajjaigarutimut Pannauti Jagauqqajunut Amma Inuaqtasimajunut Inuit Arnangit, Nukappiangit amma 2SLGBTQIA+ Inuit(2021) - Nunaqaaqaaqsimajunut Iqqaaqtuivilirinirmut Upalungajauti: Inuit Sivulliujaquungit Titiqaaq (2025)
Iliqqusiliriniq amma Uqausiliriniq	- Inuktut Qaliujaqpait (Atausiulingajuq Titirauji) (Pilirianguinnaqtuq) - Inuktut Uqalimaagaq
Inuunasuarniq	Angunasunniq Sivulliqpautita Ilagijautitaulluni Inuit Nunangani Niqiqattianirmut Upalungajautimik (2021)
Kiinaujanik Tuniuqqainiq	Akingit Inuunasuarnirmut Qaujisarniq (2023)

TAIJAUNINGA

- Piliriangusimattiaqtut:** Taiguusinga atangittiaqtuni piliriangusimajuq atausikkut atangijumik pigiaqtitausimajuk uvvaluunniit amisunik, attuisimallartit pigiaqtitausimajut.
- Ilainnangagut piliriangusimajut:** Taiguusinga piliriangusimajuq kisiani pinasuaqtajut killiqaqtut akuniuningani amma attuijjaunijut.
- Piliriangusimagalaatuinnaqtuq:** Taiguusinga mikijumik piliriangusimajuq (uvvaluunniit pigiaqtitausimagalaatuinnaqtut) kajuusiqangittumik pigiaqtitausimajut maannajuq.

Uigu C

Aviktuqsimaniujunut Nalunaiqtausimajut

Ilinniaqtiit Kajusiniqattiarningit, Hopedale, Nunatsiavut

Amus Kuminias Iqqaumattinirmut Ilinniavik (ACMS) Hopedale-mi⁴³ Pijuminaqtumik uuttutittiavaqatqutq qanuq inunnut aulataujuq, nunalinnuungajunik ilinniatittiniq pijunnarnitaqattijunnaqtuq inuusuttunik tukiqattiaqtunik iqqanaijaaqtaarasuarnirmut amma iqqanaijaaksanit pinasuarunnautinik. Tunngaviqatqutq inummarik–pijunnarniqattiaqtuq inuk–kajusittiarniq nalunaiqtautuinnaqsimangittuq ilinnia-nirmuk kajusijjutausimajunik kisiani ilauqataunikku kiinaujaliurasuarnirmut, iliqqusikkut nalunaiqsiniq, amma nunalinni ikajuqtuinnikkut. Una anginiqsaujuq kajusittianimutuinnaungittuq kisiani qaujitittijuuq ilinniavriup qanuuliurutiginasuttangani inuusuttunut iqqanaijaaqtaanasuttunik ajjigiingiruluujaqtunik.

Pannapalliatitaullutit ilinniaqtiit iqqanaijarnirmut, ACMS pitaqatqittijuuq asijjirassanik amma iliqqusir-muungajunik attuaniqatqutunik pilirianut nalimunniaqatqut nunalinni iqqanaijaallariujunut. Nunamik tunngaviqatqut ilinniaruti pigiaqtitausimajut, suurlu Inosivut amma Ilusivut, ilinniatittivattut piqqusi-tuqatigut ajurruniittinasunnirmik makuninga nattiup qisinginni majjanirmik amma illuvigaliurnirmik –ajunnginiujut tamakkiinnik iliqqusirmut pimmarijut amma kiinaujatigut kajusituinnarialiit. Ilinniaqtiit ilinniappattut sanatitaullutit sunatuinnarnik niuviassaujunnaqtunik nunalinni, suurlu qisirajannik pualunnit amma kamiralaanik, kajusititilluni namminiqarunnannirmut isumatittinirmik.

43 Kathy Snow Asingillu., Ilinniaqtiit Kajusittiarningit Pinasuinnarningillu: Nunalinni Qaujisaqtaujuq, Huuptaiul, Nunatsiavut (2023), <https://islandscholar.ca/sites/default/files/2025-03/hopedale-student-sucees-and-persitance-final-nov-2-2023.pdf>.

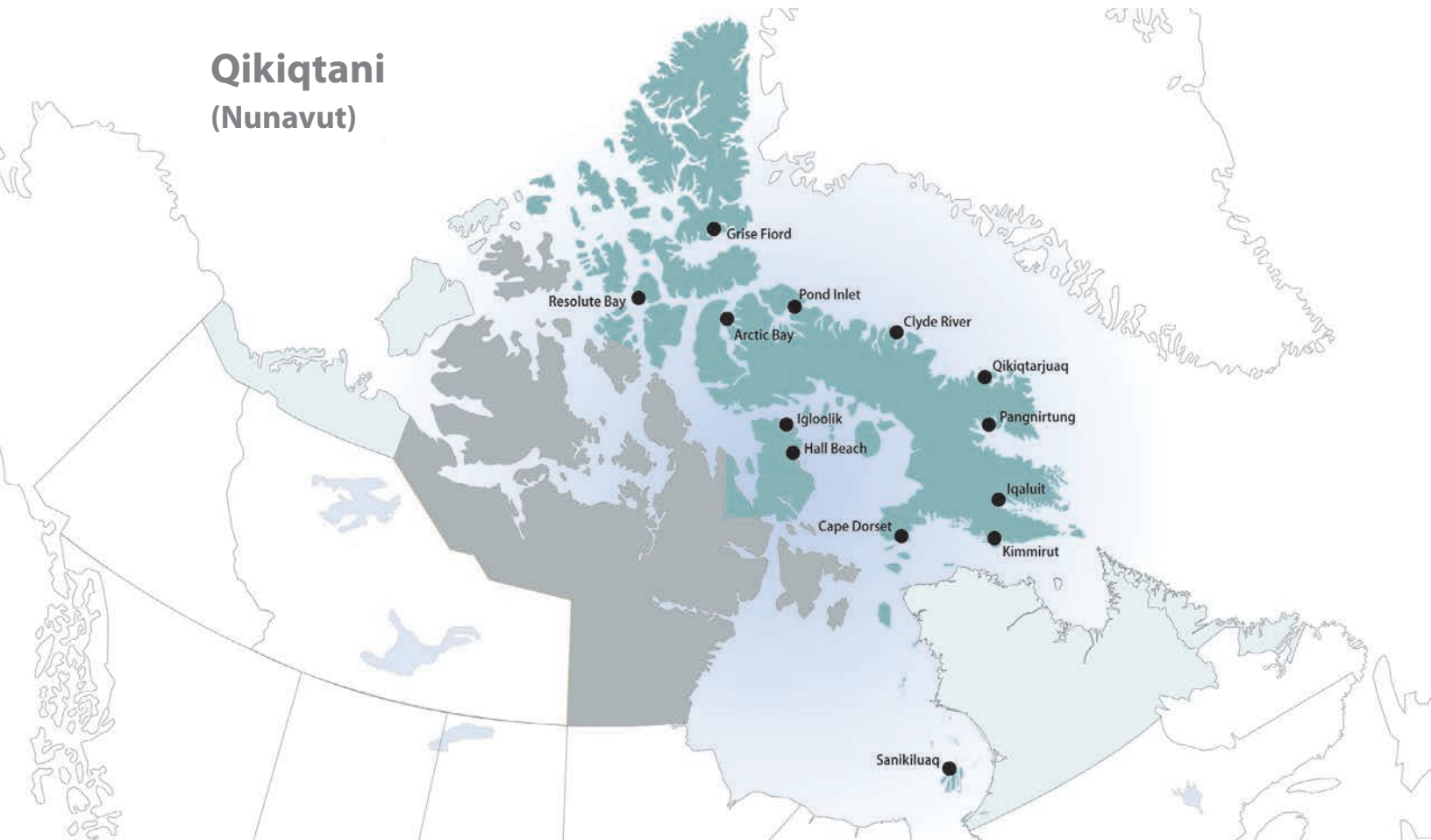
Asiaguurutaunnaqtut ilinniarutissait suurlu Innarnut Ilinniarutissait ammalu Ungasittumi Ilinniarutissait Nutaaruriaqtittinirmullu Ilinniaqtinut Sanajiruriuqsanirmut ilinniarunnaqullugit, nunalinni iqqanaija-runnaqullugit uvvaluunniit ilinniarvialummi ilinniarunnaqullugit. Ukua ilinniarutissait ikajuqsuijut ilau-qataukukaninnirunnanimut ilinniarnirmik ammalu ilisarijaujjutitaqtittillutik, iqqanaijaaksanik matuiq-sijjuttissanik suurlu nunasiutiqpajaanik aulattinirmik, aulusirinirmut ammalu iqqanaijarnirmut aviktuqsi-manuijunik, piqasiutillugu Voisey's Bay ujararniarvimmi ammalu Muskrat Falls uummaqqutliurvimmi.

Ukua piliriat ikajuqsuikkanniqtut iqqanaijaaksanut atuinnautittinirmik ilinniarvimmi aaqiqsuqtausima-jukkut pulaariaqattarniq nunalinni iqqanaijaqtittijinut, qaiqujausimajunut uqariaqtuqsimajunik qaujijammariujunut sanajiuunirmut amma aanniaqtulirinirmut, takutitilluni ilinniavimmarialummi inuusirijaujut pulararlutit. Tamakkua atuqtauvattut ilinniaqtinut taututtaulirunnaqtut ajjigiinngittunik sivuniksaqarnirmik, niruaraluarutik huptaumiillutit uvvaluunniit asiani piviksaqarumagutik.

Sanngijumik piliriqatiqarniq ilisaijinik, qatanngutigijanik, ammalu nunalimmiunit tunngaviquaqtuq ACMS kajusittiarunnarninganut. Nunalinni Tusaumatittijujuq Pimmariujumik Piliriaqattaqtuq ikajuqtuiqattarmat upainnaqattatittinirmik ammalu qanuinnngittiarnirmik, angijjuqqaarijaujut-ilinniaqtiit-ilisaijiit unnukkut ammalu akiliqsuqtaunngittunut piliriangujut nalunaiqsivattut nunalinni kajunngisai-junnaqtunik ammalu iqqanaijaaksanut aqqtissanik. Ilisaijiit aaqqissuiqattaqtut ilinniarutissanik ammalu qaujisainirmut atuqtauvattunik malittauqullugit Inuit pimmariugijangit ammalu iqqanaijaqtiqariaqar-ningit, saqqittillutik ilinniarvimmi iliqqusirmik pimmariutittijumik tamakkiinnik ilinniarnikkut ammalu atuqtaujunnaqtunik pijunnarniujunik.

Tamakkua piliriat pijjutigillugit amisuuniqsait ilinniaqtiit ilinniarvimmit pijariiqpalliajut iqqanaijalipal-liallutillu, ikajurniqatutik nunalimminut sanajiruriuqsanirmut, nunalinni iqqanaijarnirmik, iliqqusiliri-nikkullu sivuliqtinirmik. Pijariirutaunut quviasuutauvattuq nunalinni nalunaikkutaulluni, amma ilinniaqtiit ilinniakkannirumaniqatut quttiniqsanut aaqqittausimajunit ikajuqsuqtauvattut. ACMS kajusigutaut-tiaqsimajut takutsautittijut iliqqusirmuungajunik, iqqanaijaassanut turaangajunik ilinniarutitik sanngiliqpaallitittigunnaqtunik Inuit inuusuttunginnik ammalu sanngiliqpaallitittillutik nunalinni qanuinnngittiarnirmik.

Qikiqtani (Nunavut)

Qikiqtani Inuit katujjiqatigiit piuqsuaqtajunut qanuiliurutaunasuttuq

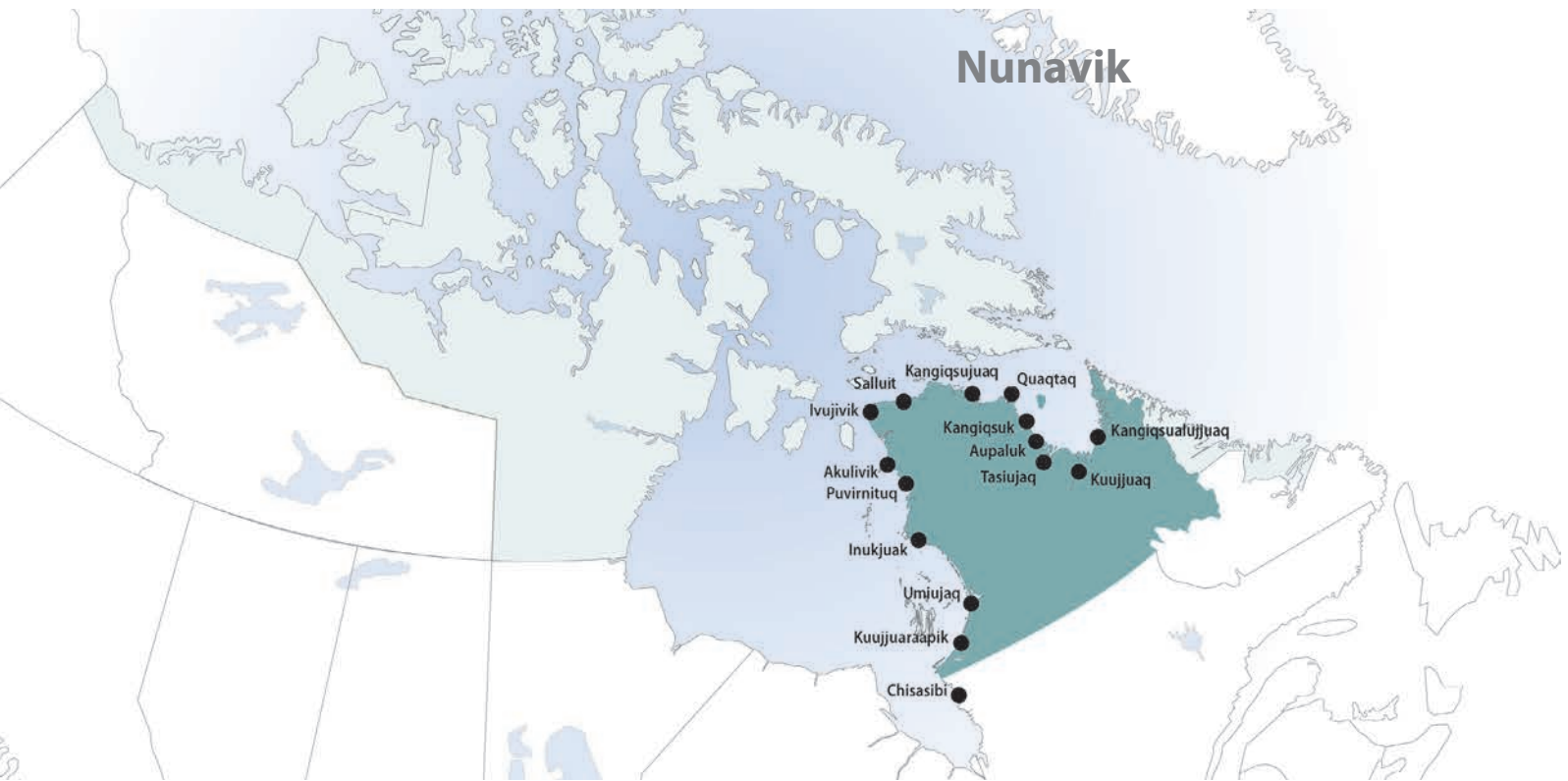
Qikiqtani Inuit Katujjiqatigiit (QIA) aaqqissisimajut Inunnut aulatajunik Aviktuqsimaniujunik Piuqsuanirmut Pilirijjusimik. Gavamatuqakkut amma piruqtiraqtittinasunnirmut kiinaujaliurasuarniit Qikiqtani kasuumaqatigiinnut sapujjausimaniaqtunik sapujjausimaniaqtut uumajut najugaqarvingit, uumajut, amma Inuit iliqqusingit. Kiinaujaliurasuarniq ukuninga sapujjausimajunik ikajuqtuinaqtuq kajusiinnarunaqtunik iqqanaijaanik, kiinaujaliurasuarniq ajjigiingiruluuqaqtunut, amma sanajauninginni pimmarialuit makijjutissait, kajusittiniaqtut qanuingitiaqtunik Inuit nunalinginni. Qitianiittuq taassuma pigiaqtitausimajumut Qikiqtani Inuit Sapujjausimajunit ammalu Piuqsuaqtausimajunik Nunanut Pannautiit, atangiqtutit 13 nunaliit ammalu sapujjausimallutit 1 milian kipparittut kilaamitakasait tariurmi. Una pannauti saqqiijuq Inuit Sapujjausimajunit amma Piuqsuaqtausimajunik Nunanit ammalu angilligiarilluni Nauttiqsuqtiit Inuit qaujisarnirmut pilirianganit, ilaqaqtuq pivalliatittiniujuq Nauttiqsuqtiit illuqutinginnit nunalilimaanit. Uuminga pilirijjusimik, QIA piuqsuaqtaunasuttut tauqsiijutau-niarlutit Inuit qaujimajutuqangit, pimmarugijangit, amma aulattijjutit aaqquimaniaqtunut, atautikkut sanngatittigiatuni Inuit iluqatauninginnit kiinaujaliurasuarnirmik iqqanaijarnikkut.

Ukua atugaksarijaullarittut QIA qanuiliurnirijanginnut imaigiaqaqtut:

1. Sivumuaqtaulutit Inuit namminiqsurunarningit imalirinirmi, nunamiingaaqtunik, amma atuqtussanik aulattilutit
2. Sanalutit kajusiinnarunnaqtunik iqqanaijaassanik aturlutit qamagijaqarnirmik, angunasunnikkut, amma makimajjutilirinikkut
3. Sanngaqtigiarlugu nuutittivallianiujut Inuit Qaujijajatuqanginni (qaujijajatuqait)
4. Aaqqissuilutit nunalinni pijunnarniujunik akuniujukkut makimanasuarnirmut

Ukua turaagait takutittijut atangijumik tautugarnik nunaliit qanuingittiaqullugit. QIA piuqsuanirmut qanuiliurnirijajut ikajuqtuijut kiinaujaliurasuarnirmut ilauqatautittinirmik uummatittikanninikkut Inuit kiinaujaliurasuarutinginni amma aaqqissuiniarlutit inunnut aulataujunik aaqqigiarutissanit aviktuqsimaniujunik pauqsuarutinik. Nunalinni aulattinirmut pilirijjusi pitittijut sivuliqtiunirmut piliritittinasuarnirmik amma katimajjutissanit, piluaqtumi attuiniuvattut iqqanaijaassaqaqtangittunut. Nauttiqsuqtiit pilirianga ikajuqtuillarittuq Inunnik ilautittinirmik ajjigiingiruluujajaqtunik kiinaujaliurutissanik, sanalutit piliriangujunik inunnut avatimik kamagijaqarnirmik amma angunasuttinik akiliqsuilutit. Nauttiqsuqtiinut iqqanaijaat ikajuqtuinaqtut ilagiinut kiinaujjasaanginni, pitittilutit ilagiinik amma nunalimmi, piliriarijauluni niqiqattiarniq, iliqqusilirinirmik kajusitittivalliani, amma nunalinni pijiqtirarlutit pijaujarialinnik. Makimajjutinik pivalliatittiniq pitittijut inimik qaujijajajunik katujjinirmik amma ajurunniisailutit Inuit sivuniksanginni iqqanaijaaqtaarasuarnannirmut. Nunalinni makimajjutinut piliriart iqqanaijaassaqaqtittimmijut tavvanittautigi inunnut.

Piisiriujauvalauqtutit katujjiniujut aulattinirmik piuqsuarutinik, QIA asijjipalliajunnaqtuni pilirijjusinga inunnut aulattititinaqtuq qitiani, katitaulutit iliqqusirmut uummatittikannirniujut, kamagijaqarniq, amma pimmarialuujut kiinaujajaqaqtitaujut nunalinni makimajjutinut. Nauttiqsuqtiit piliriart pilirijjusiuniaqtuq kiinaujaliurasuarnirmut ajjigiingiruluujajaqtunut tunngaviqaqtunik Inuit kinauninginni, kajusitittiluni aviktuqsimaniujunik kiinaujaliurasuarnirmut pivalliatittinirmik malilluni Inuit iliqqusituq-akkut pimmarigijanginni. Tavvani, qikiqtani Inuit katujjiqatigiit aviktuqsimaniujunik pilirijjusinga kajusitittinaqtuq iliqqusiqainnarnimik amma saimaqatigiinnirmik sivumuaqqtivalliasinnaa Kanataup angiqsimaninganut sapujjausimaningita ajjigiinginniujut uumajut. QIA qanuiliurnirijanga pitittijut ajjingani pilirijjusimik asinginnut Inunnut aviktuqsimaniujunik taimannasainnaq nalimuliqtittigumallutit piuqsuarnirmik ilaliutilugu kiinaujaliurasuarniq amma iliqqusirmik nutaannguqtittiniq.

Nunavimmi Akituninga Inuunasuanirmut Ajurruniitittinasuarnirmut Uuttuuti

Nunavimmi Akituninga Inuunasuarnirmut Ajurruniitittinasuarnirmut Uuttuutinga aulataujuq Kativik Aviktuqsimaniujunik Gavamaup piliriqatigiinut aippaqaqtutik Makivvikunni amma Nunivaat Qaujisarvik Piliriat Laval ilinniavimmarialuani. Atuqtutik nanijausimajunik 2016–mi Inuunasuarnirmut Akinginni Qaujisarutimik, saniliriit aviktuqsimaniujunik turaanganiaqatut piliriat sanajaulauqtut mikillivaallititauqullugu akitujualuuningit sunatuinnait Nunavimmi.⁴⁴ Una qaujisaruti pitittilauqtuq pimmarialunnit isumagijaujunik illuqatigiinut niuvirutigijatauvattunut qanuinnuujut amma aatutiqarningit ikajuutiit, saqqiilluni akilijjutinik kiinaujjasanginniqsanut niqinut amma illumut. Ukua qaujijaujut pimmarialauqtut aaqqiagarinirmik niuvirvimmi ikajuutinik uuktuutimik amma aajjiqatigarnirmik piusigiarutissanik Quebec Gavamakkunginnut.

Ikajuusiat kiuttautigiqullugit atuutiqattiaqullugillu, akinginnik qaujisarutimut ammalu inuunasuarnirmut akingit atuqtauqattaqtut qaujijajutaullutik akingit asijjiqtarninginnut aviktuqsimaniujulimaanik. Taakkua tukisigiarutissait tukisigiaqtittillarittut qanutigi aaqqiksimaniqaqtigingmangaata ikajuusiat, malissimattiarualuarmangaata niurrutiqarniup qanuilinganirijanginni turaagaqaqtuni aksurnarniqpanik akiujunik inunnut illuqaqtunut.

44 www.nunivaat.org/doc/publication/the-cost-of-living-in-nunavik-in-2016-revised-and-expanded.pdf

Aaqqigiarutissait ikajuusianut isumaqsaqsuutaavattut arraagutamaat malittutik akittupalliinginnaqtunik. Nalimuliqtittittugit ikajuusiat maannalisarnut akigijaujunik titiqqanik, Inuunasuanirmut Akingit Mikillivaallirutumut Uuttuutiit ikajuqtuijut kiinaujamut aksuruutaavattunik ilagiinut amma niqiqattia-tittiniqsauliqtni amma qanuingittianirmik Nunavik nunalinginni. Kiinaujaqaqtajut Quebec Gavamakkunginnut arraagu 6–tamaaq, Inuunasuanirmut Akingit mikillivaallittinasunnirmut uuttuutiit 6–nik piliriaqaqtuq: Innatuqarnut Ikajuutiinik; Qangatajjutinut Mikillivaallittinirmut; Illuqaqtunut Pilirijjutinik amma Angunasunnirmut Sunakkutaanik; Niqituinnarnik Nunalinni Ikajuutiit; Illuqaqtunut Pilirijjutiit amma Angunasunnirmut Sunakkutaat; ammalu Gaasimut.

Tavvani piliriat iluani, Niqit amma Asingit Pijaujariaqallarittut Piliriat takussaujummarit attuiqattar-ninginni angirraujunik niqiqattittianirmik amma nutaanik, tukisigiarutiksuanungajunik sanatittinirmik. Tukisigiarutissanik tunisiqattaqtut angiqatigiigutitigut kiggaqtuijijiqatutik niuvirvinik, taanna piliriaq nuattiqattaqtuq tausansinik niuviassanut tukisigiarussanik taqqitamaat. Taakkua nalunaijaqsimmattiaqtut tukisigiarutissait tukisitittivammata kiinaujaqturutiuvattunik niuviassanut kiinaujaliurninginnullu saqqittijutaujannaqtunik akinginnik ajjigiinginnijunik nunavimmi Quebec nigianut qaujisaqtauvattutik ikajuutiup attuinirivattangit.

Nunaviup Inuunasuanirmut Akituluaqtailimajjutingit takussautittijut inunnut aulataullutit, iliqqusirmut tunngaviqaqtumik, nunalinnillu tusaumatittillutik piliriat atuutiqattiarninganut akuniujumullu makimajunnarnirmik. Nunavik aviktuqsimaniujunik aulattijutuujut namminiq ikajuutinut ikajuutiujut tunijauvattut inunnut (ajjiginngitanga gavamatuqakkut Niqittiavalirinirmut Ukiuqaqtumi Ikajuutinganik). Kajusittiarnirijanga taassuma uuttuutiup atuinnautittijut angilligiqtaujannaqtumi tunngaviujumik aaqqigiqtaujannaqtunik angummatiqullugit pijaujariaqaqtut asinginnut Inunnut aviktuqsimaniujunik saanngajaqarmijut ajjipalunginnik inuunasuanirmut akitujunut aksururnaqtunik.

Niqiqattiarniq Inuvialummi, Inuuvik

Inuvialuit Niqituinnarnik Niqilirivinga, saqqiqtaulauqtuq 2021–mi Inuvialuit Aviktuqsimaniujunut Kuapurisakkunnut amma aulatauquq Inuvialuit Nunalinni Kiinaujaliurasuarnirmut Pivalliatittinirmik Katujjiqatigiinut (ICEDO), pijuminaqtaummarijuquq uuttutinga qanuq innunut aulatauninga, nunalinni makimajjutiliriniujuquq sanngatittigiarunnarmat niqiqatittitanirmik amma iliqqusirmik kajusittininga. Aaqqittaualauqtuq kiinaujaliurutinut ikajuutiuluni nunalinnut angunasuttinut, niqilirivik turaagaqaqtuq qallunaat niqinginni niurrutiqanginnisautittinasuttutik piusigiatittinasuttutik atuinnaqarnirmi nunalinni angunasuttauvattunik niqituinnainarnik. Una pigiaqtitausimajuq ikajuqtuisimammijuq saqqiqtausimajunik amma attuiniulauqtut NUVAJJUARNAQ-19–mik.

Aulatauquq marruunik inijuunnik, attuaniqaqtutik illuralaat, niqilirivik ikajuqsuqtaujuq piliriqatigiin-nikkut kasumaqatigijjutinik angunasuttinik, mikigiarniaqtinik, amma angunasuttinik ikajuqpattut niqinik kamagijauniaqtunik amma tuniuqqaqtauniaqtunik. ICEDO tamatuminga kamagijaqaqattaqtut quakkuviqaqtittillutik atuni nunalinni, angunasuttiit niqinik tuqquijunnaqullugit nunalinni aullaqti-taulaunnginninginni niqilirivimmut. Pijautuaraimmata, pingasuujutut iqqanaijainnaqtut niqinik kamaqattaqtut ammalu tukimuaqtittiqattaqtut arraaguup avvaluangani tuniuqqaqtaujunik inuvialuit illuqaqtinnginnut, sivulliuujivattutik taikkuninga namminiq angunasugunnangittunik niqituinnarnik. 80–pusantipalungit niqilirijaujut tuniuqqaqtauvattut akiqaratik, malittutik iliqqusituqaqtigut niqinik katujjinirmik ammalu attanajaiqsimanirmik kajusittijumik tamakkiinnik timikkut qanuinnngittinirmik ammalu iliqqusituqaqtigut kinaunirmut.

Niqinik tuniuqqainiup ungataanuqtuq, pigiaqtitausimajuq saqqiisimajuq ajjigiinngittunik kiinaujaliurutissanik saqqiisimallutit akiliqsuqtaujunik piliriassanik angunasuttinut. Akiliqsuvattut malittutit akuniuninganut uvvaluunniit qanuittuuninginnut uumajuit angunasuttaujut, tiliurillutik ilauqujinirmik amma ajurunniiqsainirmik akiliqtautuinnarniarlutit uumajunngikkaluaqpata. Una uuttuutiujuq ikajuqsuijuq uummaqtitaukkannirninginnik piqqusituqait ammalu naluqqutinnginiqsauliqittilluni maannalisarnik kiinaujaliurasuarnirmut aqqqissimaniujunik. Ilagiarlugu, pigiaqtitausimajuq angilligiaqtittijuq ajurunniiqsarniujunik ungataanut iliqqusituqagtigut arnait angutiillu piliriassangit iqqanaijaqtittinikkut angutininik niqilirinirmik—piliriassaq taimanngalimaaq arnanut tigumiaqtauvallauqtut inuvialuit aviktuqsimaniujunik—kajusitittijuq atangijumik kiinaujaliurasuarnirmut ilautittinirmik.

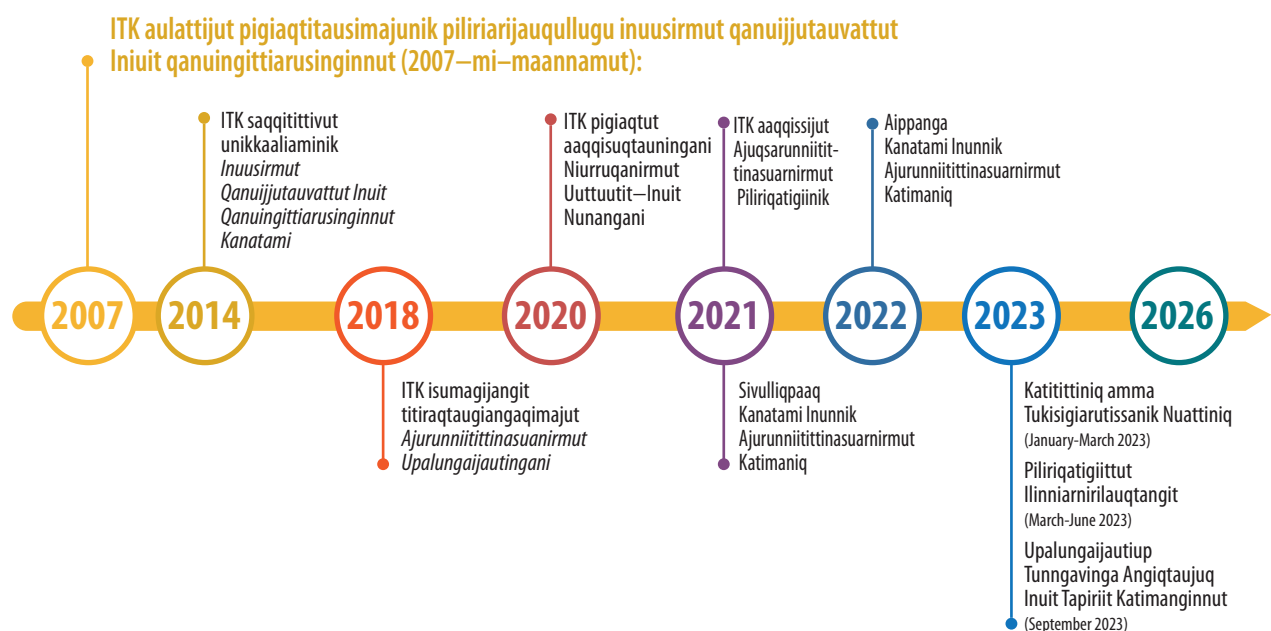
Inuvialuit Nunangani Niqilirivik takussautiatuq nutaangulluni ajurittaujunnaqtuq inunnut aulataujuq niqissaqattiatittinirmik ajuqsaluaqtailittinirmullu. Iqqanaijaqtittiniq pilimmassaitittinirli iliqqusirmut turaangajunik niqilirinirmik aqqqissimaniqagtittijuq asinginnut inunnut aviktuqsimaniujunik sanngatittigiarasuttunik niqinik namminiqarnirmik, kiinaujaliurutiqarasuarnirmik ammalu nunalinni qanuinnngittiarnirmik.

Uigu D

Inuit Nunangani Ajuruniitittinasuarnirmut Upalungaijauti Pivalliatittinirmut Pivallianirijanga

Inuit Nunangani Ajuruniitittinasuarnirmut Upalungaijauti aqqittaulauqtuq amma Inunnut aulataulluni, piliriqatigiinnikkut, amma atangijumik pivalliatittiniq (Titiraujaqsimajuq 9). Ajuruniitittinasuarnirmut Piliriqatigiittut ITK, aqqittaulauqtuq 2021–mi, piliriangungittunik amma atuliqujilauqtut pivalliatittinirmut pivallianilimaangani tusaqtauqullugit Inuit nipingit, nunaliit, pijariujarialiit, amma sulijut tigujauttiaqullugit.

Titiraujaqsimajuq 9: Upalungaijainirmut Pivalliatittiniq

Pivalliatitauninga Upalungaijautimut pigiaqtitaulauqtuq Inuit tapiriikkunnut ukutiguuna piliriqatigiittunut November 2022–mi, ilagijajut tusaqtittilauqtut sivumuarniujumit. Arraagu 2023 pigialiqtillugu, aqqissilauqtugut inunnut tusaumatittijjutimik pannautimik tauqsiiqtauqullugit nuattijjtaulauqtut tukisigiarutimik, katittitinnimik, amma qanutigi upalungaijauti akuniuniqarniarmangaq.

Tunngavinga uuma upalungaijautiup aqqittaulauqtuq amma angiqtaulluni Inuit ITK Katimanginnut ukiassaangani 2023, amma sivulliqpaaq titiraqtaugiangaqsimajuq Upalungaijautimu saqqiqtaulauqtuq January 2024–mi. Iluqauttiaqtut tusarassait ammalu uqaussait nuataulauqtut Inunnut ilagijaulauqtunut, saqqitittillutit atausiulingajumik, Inunnut aqqisuqtausimajuq upalungaijauti malittutik tautugarijattinni katujjinnikkut ammalu angiqsimaninginnik ajuqsaluaqtailmanirmut Inuit Nunanganilimaattianginni. Sivumuaqpalliatilluta, taanna Upalungaijauti ajauqtuinaqtuq pigiaqtissimajattinni ammalu katujjiluta turaagarjattinnik tikiutinasuaqtilluta.

ᐃᓄᐃᑦ ᑕᐱᓃᑦ ᑲᓄᑕᑦ
INUIT TAPIRIIT KANATAMI

 75 Albert St., Suite 1101
Ottawa, ON Canada K1P 5E7

 613-238-8181

 /InuitTapiriitKanatami

 @InuitTapiriitKanatami

 /company/inuit-tapiriit-kanatami

---

 www.itk.ca